

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

GÜNAY TAYLAN
OGUZ TÜMBAŞ
ATIF ÖZBİLEN
AYSIN UĞUR KEZER
İSMET KEMAL KARADAYI
FERİHA AKTAN
KÂİNAT B. PAJONK
TALÂT SAİT HALMAN
OLCAY SEZEN
METİN ELOĞLU
AYHAN HÜNALP
NAHİT ERUZ
MEHMET SALİHOĞLU
ERCÜMENT UÇARI
AHMET KÖKSAL
NECDET GÖL
HALÛK ŞEVKET
NURTEN ÇELEBİOĞLU
ÜMIT KAFTANCIOĞLU
ÖMER AŞICI
NURSEN KARAS
BURHAN GÜNEL
M. SAMİ AŞAR
ALİ RIZA ERTAN
KENAN ERCAN
NEDRET GÜRCAN
MILTOS SAHTURİS
ENGİN AŞKIN
İBRAHİM OSMAÑOĞLU
CELÂL ÖZCAN
SEDAT UMRAN

Fotoğraf : Mahmut Kuru

güney güney güney güney güney güney

DERGİLERDEN

Günay Taylan

ROMAN ÜSTÜNE

Afşar Timuçin, "roman üzerine bazı düşünceler" inde (Soyut, Şubat 1973) romancısını, eleştirmeni, yayıncısını suçluyor, hicliyor. Adını vermediği çevirmekte olduğu romandaki "romancının konu aldığı olayı ve onun kişilerini kılı kırk yaran, bazen insanı şaşkınlığa düşüren bir ayrıştırışı"na "ağız açık" kalan Afşar Timuçin, romancılara eleştirmenlere bir ders vereyim demiş. Dersin konusu iyi: Romancıda bilgi ve gevezelik.

"Galiba bizim romancılarımızda eksik olan da bu bilgi denen şey. Aman yapma, diyeceksiniz, bizimkiler kadar bileni var mı? En az Orhan Kemal bilirdi, o bile bölüm aralarında ne bilgilikler sıkırtmazdı. (...) Bilgiyle değil ama, bilgisiz yazan romancılarımız var bizim. Savlı romancılarımız. (...) Bizde romana gevezelik köy romanı ve halk romanı yolunda atılımlar yapan romancılarca getirildi. Başlıca sorumluları da üç Kemal'dir: Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Kemal Tahir (...) O koca İnce Memet, tam bir gevezelik anıttır. Çenesi düşüklük, örneğin, Rahmet Yolları Kesti'de de insanı çileden çıkaracak ölçüye varmıştır."

Romanda bilginin yeri gibi can alıcı bir konuyu, yüzeysel değerlendirmeler, kanıtız suçlamalarla öylece bırakmış, işlememiş. Gevezeliği de. Örnek olarak verdiği Rahmet Yolları Kesti'yi alacaktı eline, nedenleriyle gereksiz sayfaları gösterecekti. Roman içindeki yeri ne diye soracaktı; yazarsına, okura.

İyi bir raslantı, Muzaffer Buyrukçu'nun 20.5.1970 günlüğündeki (Soyut Şubat 1973) sanatçılar da roman üstüne söyleşiyorlar. Afşar Timuçin'in iyi bir gevezelik örneği olarak gösterdiği Rahmet Yolları Kesti'nin yazarı Kemal Tahir için Cemal Süreya "önemli bir yazar" "Tek kusuru belki, romanda tarihsel saptamalara fazlaca bağlı kalması, tarihsel saptamalarda da zaman zaman parçayla bütünü açıklayan bir tavır takınması, Ama yarattığı gövde içinde bunlar da kusur olmaktan çıkıp özelliğe dönüşüyor." derken, Yedi Çınar Yaylası'nı, Rahmet Yolları Kesti'yi M. Buyrukçuya salıklamayı unutmaz.

İşte bir romancı için değişik kişilerden, çeşitli değerlendirmeler. Hangisine inanmalı? "eleştirmenin yazara nasıl yağcılık edeceğini şaşırdığı şu günlerde" doğru bildiklerini söylemekten çekinmeyenler, dediklerini kanıtlasalar, inandırabilirler... Ne gezer...

GÖZDEN KAÇAN

Osman Şahin'in Sarı Öküz (Yeni Ufuklar, Ocak 1973) öyküsü ile öykücülüğüne değinen Emin Özdemir'in (Varlık, Şubat 1973) "... Sarı öküzün ağzından onun çileli yaşam serüvenini öğreniyoruz. Gerçekte verilen Sarı Öküzün yaşamı değil, onun yettiği çevredir. Ancak bir özgünlüğü var bu öykünün. Bizde hayvanların öyküye girişi, çokluk üçüncü kişi ağzından anlatılır. Osman Şahin ise birinci kişi ağzından yapıyor bunu. Hem de yadırgatmadan, gerçeği çarpıtmadan. Ustelik öbür öykülerinde okunurluğu engelleyecek denli güzel söyleyişe doğal olarak yer vermemiş bu öyküde. Bunun yanı sıra fazlalıklardan kaçınmış

yeterince. Dilyle özülle gerçekten özgün bir öykü oluşturmuş." bu sözlerine diyeceğimiz yok. Yalnız, Emin Özdemir'in sözünü ettiği öykü Yeni Ufuklar'ın Şubat 1973 sayısında yeniden yayınlanan Sarı Öküz olsaydı. Ocak 1973 sayısında yayınlanan öykü için dergi "Geçen sayımızda çıkan bu hikâye, sayfaların birbirine karışması yüzünden, yer yer anlaşılabilir hale gelmişti. Yazarından ve okurlarımızdan özür dileyerek hikâyeyi yeniden yayınlıyoruz. Y. U." açıklamasında bulunuyor.

Gerçekten öykünün canına okuyan bir sayfa karışıklığı söz konusu. Bu karışıklık nasıl olur da Emin Özdemir'in gözünden kaçır? Bu karışıklık için öykünün kurgusu böyle olmalı mı dedi, dersiniz? Doğrusu Yeni Ufuklar öyküyü yeniden yayınlamakla hiç de iyi etmedi. Derginin Mart sayısında bu davranışlarından ötürü Emin Özdemir'den özür dilemeler...

ELEŞTİRİ SÖZLÜĞÜ

Roman Üstüne bölümünde de-

Söz Döne Dolana

Oğuz TÜMBAS

GÜL OZANI

Gül ozanı diyesim geliyor Kansu'ya. Sanırım benim bu düşünceye siz de katılıyorsunuzdur. Sürine etkin bir simgedir gül. Sıradan bir gül duyarlığı, gül anlamı, gül yorumu değil elbette Kansu'da oluşan. Bayağılığa, yavanlığa, basitliğe düşmeyen; halkçı bir söyleyişe, deyişe taze, canlı birikimler katan; öze, gerçeğe yönelik bir soylu gül kavramı. Gül Kansu'nun şirinde bir oluşturma, umuttur, yaşamdır, sevgidir, halktır, insandır... Ne de güzel anlatır, ne de güzel söyler gülü. Salı gülü mü? Değil elbette. Toplumla, halkla, insanla oluşan her konuyu, her gerçeği de...

Ozan sorumluluğunu bilir çünkü Kansu. Bir görevdir, bilinçtir, yürekler, eylemler ozanlık... Bilişir bunu Kansu. Okuyun tüm yazılarını, söyleşilerini, şirlerini; bunun izlerini göreceksiniz siz de.

Yansına Dergisinin Şubat sayısında Ceyhan Atuf Kansu'nun "Halk Ana" şirini okurken usuma geldi bunlar. O şirinde de gene güle ilişkin birkaç dize vardı.

SÖYLENENLER, YAPILANLAR

Milliyet'in 2 Şubat 1973 günlü Sanat Dergisi'nde (ya da ekinde)

bir küçük soruşturma vardı: Edebiyatçılarımız Neler Hazırlıyor? Hemen her yıl yapılır bu tür soruşturmalar dergilerce. Bir bakıma iyi de olur. Sevdiklerimiz, özlediklerimiz yazarların yayınlacakları yapıtları öğreniriz. Bekleriz sabır sızlıkla çıksın da okuyalım diye. Sonra bir bakarsınız, ya çok azını ya da hiçbirini yayınlamazlar, yayınlamazlar belki de. Yılın koşulları, durumları neler getirir ya da neler götürür bilinmez ki...

En iyi yanıtı Turgut Uyar vermiş. "Yıllardır yapılır böyle soruşturmalar. Ne yazık ki kimse yıl sonunda söylenenlerle yapıtları karşılaştırmaz." dedikten sonra kendi yapacaklarını da şöyle sıralıyor: "Diyeelim ki, bir hazır şir kitabam var (basılabilirse), şir üzerine bir inceleme dizisi (yayınlanırsa), Gerçek Yayınevine Yeni Türk Şiri adlı kitap söz verdim (hazırlayabilirsem)."

KIRK'TAN SONRA SAZA MI?

Varlık Dergisinin Şubat sayısında bir yazı: Huron'daki Pencezemden Varlık'a, Kanada'dan Tülin Erbaş diye biri yazmış. Bir de büyüğe resmi var sağ köşede. Çünkü şirilere, ozanlara duyduğu

gündüğümüz gibi sanat sorunlarımızda bir kavram kargaşalığıdır, bir başı boşluktur gider... Ne denli öz Türkçe'yi benimseysek, batı kökenli sözcükleri hiç gereği yokken kullanmaksızın rahat edemiyoruz. Bunun yanında Türkçe olanlara ayrı ayrı anlamlar verdiğimiz ya da anlamını belirleyemediğimiz sözcükler, terimler yok değil.

Samim Kocagöz, örnekleri kendi yapıtlarından verdiği "Kısa ya da Uzun Yazmak" yazısında (Yeditepe Şubat 1973) "soluklu yazar karşılığı olarak 'iyi yazar' kavramı düşünülecekse bir diyeceğim yok"; bununla uzun yazan, gevezelik yapan yazar amaçlanıyorsa, katılmıyorum bu görüşe demek istiyor. Soluklu yazar karşılığı ikincisini düşünmek kimsenin usundan geçmez ama, iyi yazar karşılığı da düşündürücü. Soluklu yazar deyince, pürüzsüz anlatım, anlatıma denk düşün yapı, işlek bir dil niteliklerini yapıtında bulundurabilen yazar amaçlanmalı, derim.

ötemi dile getirmek istemiş yazar ama; bayat, yavan sözleri okuyunca insan huzursuz oluyor. Öylesine beğeni yoksunu, tutarsız, gereksiz bir yazı.

Varlık'ta söz oyuncusu, övgüel, okuyucu, oyalayıcı birçok yazılar okuduk okumasına ya, böylesini yadırgadım ancak. Oysa gönlü kırk yıldır ülkemiz sanatına, edebiyatına katkıda bulunmuş; birçok ozanlar, öykücüler, yazarlar yetiştirmiş günyüzüne çıkarmış bir dergiden böyle hafiflikler görmek istemiyor.

A L I N T I L A R

Politika dünyasından, kulisinden bir kısa süre de olsa sıyrılıp, sanatçının yaşamını izlemek ne kadar değişik. Politika yurt yönetimi demekse, gerçekten konuşulanların tümünde vardı bu. Azı Nesin konuşurken kafamda kuruyordum: "Neden Türkiye'nin Kültür Bakanı Azı Nesin olmasın, ya da Tahsin Saraç veya Fazıl Hüsnü Dağlarca? (Mustafa Ekmekçi / Yeni Ortam 26. 1. 1973 /

Bunca tanınmış romancımız, yazarımız varken TET'nin yabancı yazarları öne sürmesinin bir tek anlamı vardır: Türk yazarı, ülkesinin gerçeklerine, halkının sorunlarına eğildiği için suçlu görülmüştür. — A. Özalçınar / Yeni A Şubat 1973.

güney AYLIK SANAT DERGİSİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Atuf Özbilen

Yazışma ve posta havallesi : Atuf Özbilen, P. K. 1353 İstanbul.
Baskı : Halk Matbaası, Tel: 22 19 98. Ebussuut Cad. No. 15,
Sirkeci — İstanbul. Akbank Beşiktaş Şb. hesap No. 22787.
abone : yıllık 30 TL.

İzlediğimiz Sergiler

ATIF ÖZBİLEN

Ino ve Jak Arditty,
öğretmenleri Hasan Kavruk ile...

● INO ve JAK ARDITTY kardeşler 2'nci kişisel sergilerini 27 ocakta Beyoğlu Şehir Galerisi'nde açtılar. Ino 21 yaşında. Bir firmada desinatörlük yapıyor, 40 yağlıboya, 8 minyatürleşmiş yapıyla düzenlemiş sergisini. Jak ise, 12 yaşında. Bir özel kolejnin orta l'inci sınıfında öğrenci. Sergisinde 56 tablosu, sayısız deseni vardı. "Sayısız" deyişimin nedeni: Jak, sergisini süresince desen çizdi, hem de izleyicilerin gözleri önünde. Tutkusu özellikle atlara ve paylaçılara. Her iki kardeş de sporu (Ino futbol-da başarılı - golcü santraformuş), her türlü iyi müziği seviyorlar. Uçaklar hakkında bilgileri çok. Bir de fotoğrafçılığa karşı tutkuları var.

Aysin Uğur Kezer'in sergisinde: Zühtü Bayar, Asım Beztel, Atif Özbilen ve Hüsnü Züber.

● AYSIN UĞUR KEZER'i tanıyorsunuz Güney'den, şiirleriyle ve öyküleriyle. Yayınlarının son betiği TUTSAK üzerine -şubat tatilinden de faydalanarak- güneyden kentimize geldi ve sergisini Beyoğlu Şehir Galerisi'nde açtı. Serginin bir özelliği vardı: 4 renk'e ve açtı. Serginin tüm uygulama "daktilo" ile oluşturulmuştu. Sergilenen 60 yapıtın 15'i ise, ressam ağabeyi Aydın Taşkelle'nin çabasını yansıttı.

TILSIM

Göverdî tüm aklar, göverdî yaşam
Yıllar akıttı zehrini usul usul
Sezinlesek de ellerimiz hep boşlukta
Yozaşmakta güçlü sevilerdeki tilsim.

● TÜRK REKREASİYON DERNEĞİ, 34 üyesinin katılımıyla bu yılki sergilerini 27 ocak - 10 şubat günlerinde Beyoğlu Şehir Galerisi'nde açtılar. 1959 yılında kurulan ve haftanın belirli günlerinde öğretmenleri Hasan Kavruk, Lerzan Bengiç, Gönül Akerson yönetiminde Spor ve Sergi Sarayı'nda çalışmalarını sürdüren derneğin bu yılki sergisi, geçen yıllara kıyasla, daha başarılıydı.

● REZAN ŞENOCAK'ın geçen ay içinde aynı galerideki sergisi, gerçekten ilginçti. Gri-ler ressamı olarak bildiğimiz sanatçı, bu kez - az da olsa - yapıtlarına başka renkler de katmıştı. Üstelik, çoğu sanatseverlerin alış güçlerine uygun "fiyatlar" da koymuştu. Ne ki, açılışa çiçek bahçesine dönüşen salonda, bu çiçeklere harcanan para ile çoğu tabloların hemeninden altı bulacağı kanısı uyanıyordu, izleyenlerce...

KISACA

GÜNEY'in bu sayısının ÖYKÜ yönünden ağır, lıklı olmasını tasarlıyorduk. Dizgiye hazır, hat-ta dizilmiş öyküleri - ama mutlaka seveceğimize öyküleri - elinizdeki sayımızda bir araya getirebiliriz düşüncemiz, bu tasarımızı sınırlandırdı. Şiirlerden ve düzyazılardan öte, ama özellikle "günlük" lere gereğince ve zamanında yer verme zorunluğumuz karşısında, ancak 6 öyküyü beğenimize sunabiliyoruz şimdi.

Öykü yazarlarımız - kanımızca - altın çağlarını yaşıyorlar. Bu çağın en güzel örneklerini, sonraki sayılarımızda da sunacağız sizlere.

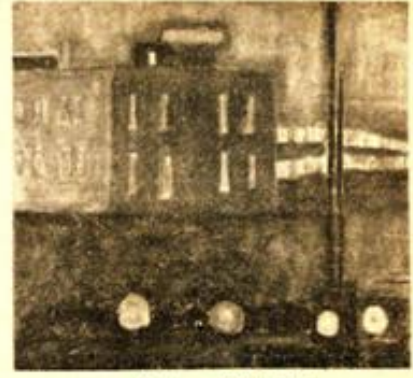
Önümüzdeki Nisan sayımızda ise: Asım Beztel'in 1948'de yazıp yayınlamadığı ilk "eleştiri" yazısını, Ömer Faruk Toprak'ın "Sait Falk - Sabahattin Ali Arasında" incelemesini, Fethi Savasçı'nın "Almanya'dan Sabri'ye Mektuplar" ını, Naci Girginsoy'un "Üstadlar" başlıklı yazısını diğer imzalarla birlikte okuyacaksınız.

AÇIK YAZISMA :

Sayın G. Evrensel (Mersin): Gençlere bu denli yer verişimi kınananlar oluyor şüphesiz; ne ki, onlarla ilgilenmeyi görev sayıyorum ben. Onların da bana yardımcı olmalarını, beni kınananları utandırmalarını dileyorum...

★

Sayın Eyüp Derince (Şişli):
"YAĞMA"ya Güney'de gereğince yer verdik. İlginize teşekkürler. (a. ö.)

Resim : Yıldız Atav

● Ankara'da D.G.S. Galerisi'nde bir ilginç sergi vardı: YILDIZ ATAV'ın. YILDIZ ATAV, D.G.S.A. Bedri Rahmi Atölyesi'nden "mezun" olmuş. Son çalışmaları "abstre" sanata yönel-gin. Denemelerini siyah-beyaz'dan tuvale aktarıırken, renge geçiyor. Sevdiği renklerle en çok mavi, kırmızı ve tonları. Bir de şu: Çevresinden ve doğadan etkileniyor, ama bunları kendine göre bir düzene, renk ve biçime sokmak için biçimlerini ya da renklerini değiştirmek zorun-luluğunu duyuyor.

En çok sevdiği Abstre ustaları: Mondrian, Burri, Vaserey, Rothko.

Ayhan İlter, sergisinde.

● Halen İstanbul Radyosunda görevli bulunan ressam-şair AYHAN İLTER, eşi Sevgi İlter'in doğum gününe rastlatarak 50. sergisini 13 şubatta Beyoğlu Şehir Galerisi'nde açtı. "50 sergi'nin hesabını sordum Ayhan İlter'e; "kaç yıla sığdı?" diye. "11 yıla." dedi. "Ama nasıl?" dedim. "Örneğin," dedi, "yılın birinde Ankara sergimden çıkmışım ve 3 ayrı kentimizde yinelemişim sergimi. Sonra, kuşkusuz karma sergilere katılım da bu "50" sayısını içine girer."

Aysin Uğur KEZER

İvedisi varcasına soluksuz
Kocaman gözleriyle yaklaşıyor adım adım
Biliyoruz ki düştüğü an kollarımıza ölüm
Bozulacak nefes alışımızdaki tilsim.

GÜNLÜĞÜMDEN

İsmet Kemal Karadayı

"FİJ" Türkiye'de

17 Eylül

Uluslararası Basın Federasyonu, bugünlerde İstanbul'da toplayor kurultayını. Kısa adıya "FİJ". Başlangıç iyi...

Biz ne yapacağız bakalım...

Ben, artık yazılı söylene, kalemlerimizde ve dillerimizde tily bitiren şu ünlü Atatürk ve Anayasa buyruklarını anımsıyorum da acaba utanç duymaz mıyız diye korkuyorum. "Düşünce"nin, "basın"ın, "insan hakları" ile buluşup gerçek özgürlüğe kavuşması yahut onca dayanaksız, çağ dışı "politika" ve sözüm ona "tarihi misyon" oyunlarına "kurban" edilmesi ne demektir, onu düşünüyorum.

Acı su... Oralarda yatanlar muz değil oysa, "düşünce suçlusu"!

İçten

22 Eylül...

Kendimi eleştirince, içtenliği öyle çıplak ortaya koyuşlarını arasıra da çocuksu buluyorum. Beni tanıdıkça bana yaklaşmasını dilediğim, bana yaklaşmasını bildiğe beni tanıyacağını sandığım dostlarıma fırsat buldukça yazıyor ya da anlatıyorum bunu.

İnsancıl ilişkilerimde, insanca-lıklarında genelleme yapmıyorum. Dostluklara, "olman gereken"i de içine alan "olduğu gibi"lere hem saygım, hem de deneysel inancım var...

Bir de şunu öneriyorum: Varoluşumuz ve yaşamalarımızın, hep "vehim"ler ve "kalıp"lar içinde tutsak olmadığını, olamayacağını sık sık anmalı ve algılamaya çalışmalıyız... Ben bu özelliği oldukça uyguluyorum...

Yolculuk

4 Ekim...

Haydarpaşa — Erzurum ekspresindeyim. "Annelere gitme"nin yası yok. Üç yıl önce, bir "Erzincan çarşısı"nda yitirmiştiğim babamı...

Fiziği, dost ozanlardan birine çok benzeyen "komi", gürlenese bile şakır şakır su veriyordu votka yerine. "Bu olaya yeni rastlamıyorum" dedim. Şaşırması görünüyordu. Adresimi aldı, ilerde yazmak için. Oysa ben ona soracaktım. Olsun. Yetti o, güç yaşama şartlarına eklenmiş son ezikliğini duymak...

Gece... Tiren soğuk ve pis... Cetin Altan'ın "Büyük Gözaltı"sı gümeye gitmesin diyorum bu havada. Sarantılar, bereket versin, uyutacak türden değil...

İlk romanı... "Pipi"ler, sıvazlamalar, "yuvartlak köfçü"lar, "haya"lar, "iki meme araları", "bok karı"lar, "çis"ler, "kızların bacak arası kutuları", "erkeklerin pipilerini o kutuya sokmaları", "dışarda

getirme" ve "gebe kalma"lar, "kendiliğinden boşalacak spermalar", "topunuzun ağzına sıçayım"lar...

Daha önce H. Miller'de (Seksus, Nexus, Pteksus), J. Updike'de (Çiftler), N. Mailer'de (Çıplak ve Ölü), P. Rçage'da (O'nun Hikâyesi), J. Dickey'de (Nehir) rastlamıştık, pek yabancı sayılmayız. Açık-saçık'lık yok tüm içinde...

Zaten şu sırada tirenimiz, daha Kemah Boğazı'na gelmeden, langır lungur ve ahlayıp poflayarak esmer ve çıplak dağların aralarına, sayısı kabarcık tünellerin karanlık ve ıslak içerlerine doğru büyük bir istekle durmadan giriyor, çıkıyor, giriyor çıkıyor. Neden töre bozukluğu ya da öykünme olsun? İlginc bir benzetme, anlatıyı gerçekleştiren bunlar. Yine de "Büyük Gözaltı", olsa olsa, abartılmışlıkları ve fazlalıkları bulunan anı - öykü bence. Yahut, özgün, iyi bir sanatçının özyaşam notları...

Doğum Yeri,

Çocukluk Yılları Anıları 9 Ekim...

İmam Dursun anlatıyor, Pülümür'e vardığım gün: Yıl 1927.. İsmet Paşa başbakan. Alle, Cumhuriyet Mahallesi ile Mezra arasında yorgunluk mekiği dokuyor. Sağ kalan ikinci çocuk, ben, kırkım çıkmamış daha. Annem, ille de tutturuyor, "Yukarı Kom"lardan "büyük kardeş"ine getirilecek gelini "ben de karşılayacağım" diye... Yollar, Tapu Memuru olan babasını bile bir gece soymuş ve sık sık annesinin mavzerine korunma hedefi olmuş "eşkiya"dan henüz tam arınmış değil. Yani bilgisizlik, ve kışkırtılma ile dağda gezenler

AYAK ÜSTÜ

Nuran Erel'e

**Dönünce bir köseyi ardına bakması insanın
Ne yaptım ben diye sunca yıl
Yarım pabuçla üzgün dolaşması zamandası
Adım adım büyümesi ince yüzü çocukların.**

**Toz kopar topraktan düşer daldan çiçek ve akışı suyun
Bir sabahçı kahvesinde toplanır hoşbes birbirine sokulur
Saplanır simgesi kafatasımıza yıllar boyu
Kumaltılı kıyılarda arınmış bir köy oturur.**

**Zorlar açılmamış kapıları nereye gideceğini şaşırır rüzgâr
İçsel çağrıda gemi orsasına düşer bir saz
Ve kıvrılır dalgaların ardından yitirilen insan
Ağlar kısa hevesler ayrılır yaprakları.**

**Bilir de çiğner geçmişi caneviden çağanlar
Yanıp yakıldıkça yenilenir öyle bir çuval kı
Arpa ve buğday içinde ebrulu gelincikler açar
Ve ayak üstü biter öykümüz bir yenisi başlar...**

Feriha AKTAN

Desen : Kâinat B. Pajonk

valı, içi boyalı" düzmece "barakalar"ıydı tek burukluğumuz. Dede kitaplığı gerek oraya.

Erzincan'a gelince, sınıf arkadaşlarımızın bile tadı kalmamış büyüme ve değişmeler içinde. Uygurluk gelişiminin, beni bu şehre yabancılaştırıyor elbette olağan. Yine de anılar zorlaması var gelip biryerlere takılan, bana bir şeyler aratan.

Dönüşü otodisle yapıyorum. Yol, yarıyarıya kısılıyor. İşte Ankara, sabah erkenden. Çöçpçüler, kirlenmişliğin son kalıntılarını bukin duruşlar içinde toparlayıp temizlemeye bakıyorlar. Saat 8.30'a doğru, birden kalabalıklaşıyor sokaklar, caddeler...

Romantizm, Realizm, İntihar

Ve Böyle 19 Ekim...

Kesilir gibi olduğunu sanmak ayaklarımızın yerden; uçmak, kaçmak, koşmak. Sonra da, göklerden indiğimizde, aynaları olmasa bile insanları bulduğumuz zaman, gözlerimizin içinin gülmesi. İmgesellik, gerçeğe dönüşür artık; "romantizm" de "realizm"e...

Bir bakıma, "romantizm" de, o her türlü çocuksuluk gibi, yasak edilemez "insan" olana. İnsan gerçeği içinde bunlar da vardır çünkü. Ve yaratıcı, yaratıcı iktidillerle ortaya çıkabiliyorsa zararlı ya da yakışsız olduğunu kimse ileri süremez. Böyle bir hak kimseye tanınmaz.

Bugün, birdostu yanthyordum. Diyordum ki: "Küçülmemek, bayağılaşmamak ve büyük bir olasılıkla kirlenmemek için" intihar şart değildir. Evet, "intihtar" da bir gerçek. Onu ben de zaman zaman incelemeye çalıştım, aradım, düşündüm. Ama haklı ve uygun bulmadım. Kolaylık ve sorumluluktan kaçmak gibi geldi bana, yaşama savaşları içinde. Ya da bir anlık gösteri, sürekliliği bir güçsüzlük. Gerekliliği ve anlamlı yaşama, bir "hic" le yokolup haksızlığı değil, insanca ve direnerek varolma-varetme gerividir. Sağlıklı kalmayı istemek, yaşama gücünü kendine ve duyurabildiklerine verme bilincidir...

Amerika'da

Yayınlarımızla ilgili

Bir Yazı

Şimdileri Princeton Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapmakta olan eski Kültür Bakanımız sayın Talât Sait HALMAN'ın "Books Abroad" dergisinde, yayınlarımızdan ikisiyle ilgili bir yazısı yayımlandı. Olcay Sezen'in yaptığı çeviriyi okurlarımıza sunuyoruz:

Talât Sait HALMAN — Türkçesi : Olcay SEZEN

● Metin Eloğlu. DİZİN, İstanbul, Güneş Yay. 1971. 132 sayfa. 10 TL.

● Asım Bezirci. METİN ELOĞLU, İstanbul, Güneş Yay. 1971. 144 sayfa. 10 TL.

Geçtiğimiz çeyrek yüzyıl boyunca Türkiye'de toplumcu gerçekçilik ile soyut tutuculuk, şiirde boy göstermesi olağan iki öge olarak belirmiştir. Metin Eloğlu (d. 1927), 1940 yıllarında, çoğu haklardan yoksun kişilerin bu kötü durumlarını anlatan romantik - malgré lui - biçimde şiirler yazmaya koyulmuş ve 1960'larda ise, bildirisini oldukça geleneksel aydınca bir şiir türünün önde gelenlerinden olmuştur. Yani, her iki şiir evreninde de saptamıştı ustahgını.

Şiir sanatının taşlama, benzetme, imge ve salt kendine özgü vurucu yöntemiyle M. Eloğlu, Türk şiir tarihinin en başarılı birkaç adından biridir. Onda, hiç kimsedekine benzemeyen pek kişisel bir sanatsal acun vardır. Sınır tanımaz sözcük düzenlemeyle, ses, görüntü, duygusalılık ve simgeleme gücüyle o acunun egemenidir.

Eloğlu, sanatına ilkten halk dilinin yerini ama soylu özgünlüğüyle başlamış, bu eğilimini, iğneleyici bir toplumcu "protesto" amacına dönüştürmüştür. Örneğin, ünlü şiirlerinden "Hazır Kasabaya İnmışken Bir de Resim Çektirelim Dedik.." somut örneklerinden biridir bu yargının :

Nutuklarda kitaplarda öyle dedik / Biraz efendi gibi durun / Kurağı sıtmayı hasta öküzü / Bir ân için unuttun / Karnınız tokmuş sırtınız pekmiş gibi / Şöyle güler yüzele bir resminizi çekelim / Torunlarımıza yâdigâr kalsın / Gülün yahu / Adamı sinir lendirmeyin / Kusura bakma resimci bey / Gülmesini bilmiyoruz ki.

Eloğlu, toplumsal düzensizliğin bir bakıma belirtisi olarak, "zoraki mecaz" alanına, şiirin uzakça ve uyumsuz açlarına da kaymıştır.

Türk yazınının üstün eleştirmenlerinden Asım Bezirci ise (d. 1927) Metin Eloğlu'nun ozan olarak yaşamını incelemiştir tüm ayrıntılarıyla. Eloğlu 45 yaşına varmadan, yapıtları ve yaşamı üstüne tüm bir kitap yazılan birkaç türk ozanından biri olmuştu böylece. Çok yönlü ve özenli bir araştırmaya dayanan Bezirci'nin bu kitabı, Eloğlu'nun epey şiirini de tek tek incelemektedir. Ozanın aydın sanatçılığına ve dil egemenliğine eğilecek eleştirmenler için bu yapıt, çok değerli bir kaynaktır. Kitapta ayrıca, Eloğlu'nun yayımlanmış şiirlerinden en seçkin örnekler de yer alıyor.

"Sıralama" ya da "manzume, koşuk" anlamlarına gelen *Dizin*, Eloğlu'nun en yeni şiirlerini kapsayan son yapıtı. Sanatının genel bileşimini veriyor burada; tüm gücü ve becerikliliğiyle. Sözcük ve "mecaz"ların düşsel dizgesi, güldürü ögesiyle yüklü iğnelemeler, "cesurca teşbih ve tasvir", acun-

sal yaşama bakıştaki kıpırtılı yenilikler, tadılmadık "lirik" yapı, halk dilinin köken olarak kullanılması, türkçenin ana koşullarına uygun sözcükler türetme ve bunları anlamlı kılabilme yeteneği... Kimi eski yapıtlarında görülen hatalar, tez anlaşılır olmaktan kaçınmadaki yapaylık, yüzlek ve beğenisizce "istihza", kaskatı "terkip"ler itelenmiştir. DİZİN için, olgun bir ozanın açık-seçik "vasiyetname"si de denebilir. Ama, Eloğlu, şu kez vardığı noktadan yeni aşamalara yönelecek olursa, hiç kuşkusuz, uluslararası bir etkinliğe, unutulmaz bir boy'a erişecektir.

Desen ; Metin Eloğlu

Boşluk 73 Sergisi ve Afif Yesari

Prof. Anna Masala, Afif Yesari ile...

Bazı sanatçılar vardır, kliklere girmez. Bazı sanatçılar vardır astığı astık, kestiği kestik olan, böyle görünen, gerçekte iki metelik etmeyen sınırlı ve güdümlü değer yargıları bulunan kritikçilere yağ yakmasını bilmez, onların kokmuş kliklere dirsek vururlar, ellerinin tersiyle iterler onları.

Bazı sanatçılar vardır, katmerli bir ekme kavgasının ve kaygısının içinde, sanat uğrısına ayıracağı zamani bin bir güçlükte bulurlar, gerçek sanat çabasının hüsrani içinde büyük bir savaş verirler.

Afif Yesari bu sanatçılardandır işte. Onun Düşünce Tiyatrosu ile getirdiği değişik ve tedirgin düzen, toplumumuza inmiş bir şamardır. Onun yaşantısı ve imajları bir çığlık, bir tokattır. Bu sağır ve umursamaz toplum bunu geç anlar. Ne tasa, bir gün gelir mutlak anlar ya...

"Boşluk" ilk çıktığında, onun için ilk yazısı yazmanın mutluluğunu bir hatıra olarak daima taşıyacağım:

"Afif Yesari, gerçek bir sanatçıdır. Düşünce Tiyatrosu'nun kurucusu olmasının yanı sıra onun en yetkilidir. Şimdi bu özellikleri-

nin yanında "Boşluk" adını verdiği küçük hacimli, anlam bakımından çok büyük soluklu şiirleri ile karşımıza çıkıyor. (Boşluk), günümüz insanına, günümüz dünyasına ve yaşantısına katmerli bir ağıttır."

"52. Sise ve Cam" Dergisi'nden

Afif Yesari, 1970 yılında 22 sayfalık bir kitap yayınladı. Bu kitabın adı "Boşluk" tu. Soyut bir iç davranışla, metafizik konulara da yönelen, şiir dolu bilinçaltı âleminde, müzik ve renklerin hâkim olduğu yepyeni bir deyişle kendine özgü bir şiir ve sanat anlayışının örneklerini veren sanatçı, kitabındaki yazıların türü konusunda bir açıklama yapmamış, yazılarının türünü belirlememişti.

Afif Yesari Batı'da ilk kez, Roma Üniversitesi Doğu Dilleri Kürsüsü Profesörü Anna Masala'nın diktatini çekti. Anna Masala kitaptaki ilk 8 yazıyı (Şiiri) hazırladığı antolojide yayınladı: (Poesia Turca Contemporanea, Roma, 1972.)

Prof. Anna Masala, kısa bir süre sonra, Roma'da yayınlanan "La Fiera Letteraria" Dergisi'nin 45'inci sayısında da bu açıklamayla, aynı şiirleri bir kere daha yer verdi:

"Antolojide yalnız kritiklerce kabul edilmiş çok ünlü şairlere değil, Afif Yesari (1922) gibi, sesini bu alanda yeni duyuran sanatçılara da yer verdim. Oysa, bu şairin değeri, öbürlerinden hiç de aşağı değildir."

Bu bölümün altını çiziyorum ve antolojide Afif Yesari'ye yer verdiği için Anna Masala'ya çatan bazı eleştirmenlerimizin gözüne-gözüne tutuyorum. Bizim bize ettiğimizi yedi kat el etmez.

Afif Yesari, bu sergisiyle, apayrı bir kişilik ve yepyeni bir yönüyle daha çıkıyor karşımıza.

Sanatçı yapıtlarını, okuyucusuna, arada hiç bir araç olmaksızın, doğrudan doğruya, özenlisiz, yalın bir davranışla, kendi elyazısıyla iletmek amacını güdüyor. Kitabı için olduğu gibi, sergisi için de "Şiir" deyimini kullanmıyor... Bu arada gerçek sanatçı Afif Yesari, sergisiyle, şiirimizi yabancılara ülkemizde tanıtacak yeni bir atılımın öncüsü de oluyor... Çünkü sergilenen yapıtlar ülkemizde ilk kez, Türkçeden başka üç ayrı dilde sergileniyor.

Ayhan HÜNALP

YAŞAMAK İÇİN

"Oooff, of!"

Gecenin bir yarısında Amasyalı öğretmenin acıyla of çekmesi hepimizi sıçrattı yerimizden. Ben karnımın üstündeki buz torbasını iki elimle tutup yatağında doğruldum. Karaköseli Zeki yatağın içinde oturumuna geldi, Trabzonlu İbrahim kaptan o gün sabahleyin ameliyathaneden getirildiği için kalkamadı, başını ağır ağır çevirip baktı Amasyalı öğretmene.

"Oooff anam of!"

Amasyalı öğretmen yastığı karnıma basıp acısını dindirmeye çalışıyor. Tortop olmuş yatağın içinde. Yüzü kıpkırmızı, alnında boncuk boncuk ter. İnliyor, of çekiyor durmadan. Belli ki dayanamıyor sancıya. Tırnaklarını yastığa gömüyor, olduğu yerde dönüyor, dönüyor. Yorgan buruş buruş olmuş. İnlemesine, kıvranışına dayanılır gibi değil. Oysa ilki değil bu. İlk kez of çekmiyor ve ilk kez inlemiyor Amasyalı öğretmen. Üç aydır böyle. Üç ayın her günü belki yüz kere kıvranıyor, sancıya dayanamayıp küfrediyor, küfrediyor... Karancı of bu. Ama gene de her seferinde yüreğimize bıçak saplanır gibi oluyor, sıçırıyor. Acı yalnız onda kalmıyor, sarıyor hepimizi. Umutsuzlukla bakıyoruz Amasyalı öğretmene. Çoğu kez onunla birlikte küfrediyoruz biz de. Kime mi? Kime gelirse... Yaradana, bu sancıyı durduramayanlara, doktorlara, hastabakıcılara, sancının kendine... Böyle bir dert verip Amasyalı öğretmeni kıvrandırdığı için Tanrıya her baş kaldırışımız sonunda, "tövbe, tövbe" diyor Trabzonlu İbrahim Kaptan. Ama önce kendisi de küfrediyor, sonra da "tövbe, tövbe" diyor.

Karnımın üstündeki buz torbasını atıp varıyorum yanına, Karaköseli Zeki de geliyor. Sanki yanına gelmekle sancısını durduracakmış gibi. O gene iki büklüm. "Dayanamayacaksan nöbetçi doktoru çağıralım" diyor Karaköseli Zeki.

"Çağırın! Kimi çağırırsanız çağırın da bir iğne yapın! Kurtarın beni bu sancıdan!"

Yalvarıyor gibi, ağlıyor gibi sesi. Ter damlaları yüzünden süzülüp çarşağı ıslatıyor.

Karaköseli Zeki koğuşun kapısını açıp hızla çıkıyor koridora. Açık kalan kapıdan başka inilti geliyor. Hastanenin bu katındaki hastaların pek çoğu sancılı. Odalarda inilti, ağlama, bağırma eksik olmuyor.

Biraz sonra Karaköseli Zeki yanında hemşireyle dönüyor bizim koğuşa. Hemşirenin elinde ilaç, iğne. Amasyalı öğretmeni yüzükoyun yatırıyor ve hemşire elindeki iğneyi batırıyor. Ovuyoruz iğnenin çıktığı yeri. Yavaş yavaş iniltisi azalıyor, bitkin, uzandığı gibi kabıyor. İpslak yüzünü, boynunu siliyoruz havluyla. Karnına bastırıldığı yastığı başının altına koyuyoruz. Az önce acıyla gerilen yüzü gevşiyor, dudaklarının titremesi duruyor.

Ben yatağıma uzanıp buz torbasını koyuyorum yeniden karnımın üstüne. Karaköseli Zeki yatağına bağdaş kurup oturuyor ve Trabzonlu İbrahim Kaptan umutsuz bakıyor.

Hastanedeki odamız sessizliğe gömülüyor. Koridorun dip tarafındaki sekiz numaralı odadan hafif bir inilti geliyor. Bacağın bir kütük gibi şişen ve iki gün sonra bu bacağı kesilecek olan hastanın sesi bu. Kan yürümüyormuş mosmor olan bacağına.

Ve bizim odadakiler derin bir uykuya dalıyor.

Geceler uzun hastanede. Zaman burda başka türlü yürüyor sanki. Kapalı kapıların incecik boşluklarından süzülen iniltiler mi uzatıyor geceyi? Birinin karnındaki buz torbası, ötekinin sancılı karnı, yaşamından umut kesilmiş hastaların sıra yatışı mı zamanı durduruyor nedir?

Hastane geceleri uzun ama, şu nedenle, bu nedenle zaman duruyor ama gene de bu gecenin bitmesini istemiyorum. Amasyalı öğretmenin bizim koğuştaki, daha doğrusu hastanedeki son gecesini bu. On beş gündür umudu kesti tüm doktorlar. Son günlerini yaşadığını söylüyorlar. Ve de üstelik sabah olur olmaz, memurlar hastaneye gelir gelmez taburcu edecekler Amasyalı öğretmeni. Oysa o sancıdan kurtulamayacak, belki de gittiği köyde sancısını durduracak iğneyi bulamayacak, onu bulsa bile iğneciyl zor bulacak. Bunu biliyor O. Hastaneden çıkmak istemiyor. Hastanede iyi olma, tüm sancılardan kurtulma umudu var. Öleceğini yüzüne karşı kimse söyleyemiyor. Öylesine yaşamak istiyor ki... Sancıdan günde belki yüz kez iki büklüm oluşu, ağrıyı durdurur sanısıyla yastığı karnına basışı, inlemeleri, bağırma ölümü kovmak için. Yüzünden süzülen ter damlalarını yastığa gömüştü, uyuşturucu ilacın damarlarına

ÇEŞİTLEME

**Bacaklarından tuttuğum gibi
Omuzuma vurup kaçırayım mı seni?
Güzel bacaklarından
Gül bacaklarından
Hem de göz göre göre
Öldüren beni!**

**Bilmem kalmış mı usunda
Söylediğim o şey
O en güzel şey
Konuşurken, şöyle usulcaak
Hiç söylenmemiş gibi!..**

**Ah şu dostça ilişkilerimiz olmasa
Güzel kadımlarla,
Nice olurdu hâlimiz!
Yükleyip durduğumuz hep o
Aşkımız, meşkimiz onun gölgesinde
Ona bağışlanır çılgınlığımız!**

**Akmayan çeşmenin haznesine
Ötmeyen bülbülün gagasına
Kesmeyen bıçağın kör ağzına
Sevmeyen yüreğin bilmem neresine!
Ya yüz vermeyen sevgilinin?
— Kerrakesine!**

Mehmet SALİHOĞLU

yayılmasını isteyişini gene ölümü kovmak için. Acılar geçer diyor, çekilenlerin tümü unutulur diyor.

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, kuyudan gelir gibi bir inilti başladı. Giderek büyüdü, yaklaştı ve odaya doldu. Zaten kirpiklerimizizin ucunda olan uyku uçtu, Amasyalı öğretmenin iniltisine karıştı.

"Oooff anam of!"

Bu oflarla atmak istiyor sancısını, bu oflarla yaşama tutunmak istiyor. Her of çekişinde sanıyor ki karnındaki dert eriyip bitecek.

"Oooff, of!"

Karaköseli Zeki benden önce varıyor yanına.

"Çağırırım mı doktoru?" diyor, "bir iğne daha yapın mı?"

Yüzü yastığa gömülü Amasyalı öğretmenin. Ağlar gibi bir sesle:

"İğne, iğne... diyor, "iki saat sonra, bilmedim üç saat sonra gene iğne... Başka bildikleri bir şey yok mu bu adamların? Şu karnımı yarıp boşaltamazlar mı içini? Bütün dert bu karnımda..."

Karnımdaki buz torbasını atıyorum bir kenara. Trabzonlu İbrahim Kaptan bu sözleri duymak istemez gibi yorganın içine gömülüyor. Karaköseli Zeki konuşmadan, sorduklarını yanıtlamadan dikiliyor tepesine.

"Birazdan taburcu edecekler beni. Bu dertten kurtulmadan, karnımdaki şu sancıyı durdurmadan neden çıkartırlar beni? Köyüm güzel, havası, suyu güzel... Karım, çocuklarım, öğrencilerim var orda... Ama onlarla yaşamak istiyorum, sizlerle yaşamak istiyorum anladınız mı? Söyleyin doktorlara, onların öğretmenlerine, öğretmenlerinin de öğretmenlerine... Kime söyleseniz söyleyin, kim ne yaparsa yapın ama yaşatsın beni. Bekleyenlerim var diyorum size! Ölmek istemiyorum!"

Avutmaya çalışıyoruz Amasyalı öğretmeni.

"Ölmeyeceksin" diyoruz hep bir ağızdan, "yaşayacaksın daha, hem de çok yaşayacaksın."

İnanmıyor O. Odayı dolduran iniltisini kesiyor birden. Büyüyen gözlerine, alınından süzülen terlere korkuyla bakıyoruz.

"Yok" diyor, "sizler yaşayacaksınız... Ama ben? Yok, benden umut yok. Doktorlar da siz de bana yalan söylüyorsunuz... Bu dert yaşatacak derde benzemiyor! Ooff, of! Oysa beni bekleyen karım, çocuklarım, öğrencilerim, yakınlarım var diyorum."

Yeniden yalan söylememek için Karaköseli Zeki fırlıyor dışarı. Açılan kapıdan başka iniltiler geliyor, karışıyor Amasyalı öğretmeninkine.

Kısa bir süre sonra elinde iğnesiyle hemşire giriyor içeri.

Amasyalı öğretmenin yaşama çabasına alışmışız. İğneyi yedikten sonraki suskunluğu yadırgatıyor bizi. Birden susuşu, yatağın içine yığılıp kalışı ürküntü veriyor. Ölmek için çırpınan adamı yitirdik sanıyoruz. Yastığını düzeltirken, yorganı üstüne çekerken istemiyerek nefeslerine kulak veriyoruz.

Biraz sonra sırtüstü dönüyor Amasyalı öğretmen.

"Bu gün ölüme gönderecekler beni, gözden çıkarmış bu adamlar... Yaşarsam sizlere mektup yazarım. Bizim dağ köyüne beklerim hepinizi..." diyor ezgin bir sesle. "Gelin görün... Görün de yaşar mı ya şanmaz mı söyleyin o buz gibi pınarların

*

Excüment Uçarı

27. II. 1972.

Beyazıt'taki çınarın dibindeki çınarın gövdesini kaplayan olancağıyla onu öldüren biçimsizcesine kapatılmış, camekânlı bir oda şeklindeki sözüm ona kahvede oturuyorum. Eskiden çınarım altı açıktı. Türk edebiyatı bu çınaraltında serpilmiş ve günden güne büyüme olanağıyla kendini savunmuştu diyebilirim. Aştı belki de herşey çınaraltında. Bu benim dediğim ilk gençlik yıllarımda, lisede, hatta hatta üniversiteyi bile bitirirken böyleydi. Şimdi değişti çınaraltı, kahve de, orda oturanlar da, kimi öldü, kimi uzak kentlerde belki aynı kentte ama çınaraltına uğrayan yok. Geçen yıllarla neler değişmedi ki, örneğin saçlarımla neler düştü. Üniversiteyi bitirirken tartıların gösterdiği kırkyedi kilom seksen'in üstüne çıktı, açıkçası şişmanladım. Bir çimsiz bir Excüment Uçarı oldum. Üniversite bahçesinde kurduğum, yaşadığım duyusal sevdalarım yok oldu. O umutlarım, o delikanlılığım yok şimdi. Karşımdaki Beyazıt devlet kütüphanesine bakıyorum. Üzerinde belki yanılıyor 1882 yılı yazıyor. Benim düşlerim kadar eski. Delikanlılık, gençlik yıllarımda en güzel günleri o kütüphanede okumakla, ders çalışmakla geçti.

suynu içerek, mis gibi dağ çiçeklerini koklayarak, ormanı, dağı, taşı kucağına basarak."

Sözleşmiş gibi hep bir ağızdan: "Geleceğiz... Hastaneden çıkar çıkmaz ilk kez sizin köye geleceğiz" diyoruz, hep birlikte."

Sanki hepimiz hastaneden çıkıp Amasyalı öğretmenin dağ köyüne gitmişiz de bir pınar başındaymışız, ne bileyim bir ulu ağacın altına oturmuşuz da konuşuyormuşuz gibi birden yüzüne tatlı bir rahatlık yayılıyor. Biraz önceki acının izleri yok oluyor gözlerimden. Oturumuna gelmek istiyor, ama gücü yetmiyor, yeniden bırakıyor kendini yatağa. Karakösel Zeki koşup koltuk altlarından tutuyor ve kaldırıyor, sırtını duvara verip yanlarını yastıkla besliyor.

"Ama beni bu durumda bırakmayın... Sizler de söyleyin bütün doktorlara, beni iyi etmeden salıvermesinler... İçimdeki şu dardı, şu sancıyı..."

Susuyor birden. Gözlerini büyüte büyüte kapağına bakıyor. Hep birlikte bakıyoruz. Amasyalı öğretmenin de, ben de, Karakösel Zeki, Trabzonlu İbrahim Kaptan da.

Kapıda doktorlar, hemşireler... Soluk alışımız yavaşlıyor, içimize bir sızıntı yayılıyor, oda büyüyor sanki. Kapıda ki kalabalık çoğalıyor, çoğalıyor gibi. Doktorların, yanındakilerin ayak sesleri Amasyalı öğretmene yaklaşıyor. Hepimizin başı eğik, bakamıyoruz Amasyalı öğretmene. Ayak sesleri ve kalabalık bu suskunluk içinde öylesine büyüyor ki. Kulaklarımızın sağır olmasını istiyoruz, birazdan söylecek sözleri duymamak için.

Kaç gündür William Peter Blatty'nin Şeytan'ını okuyordum. Bugün bitirdim. Hâlâ sarsıntı içindeyim. İnanayım mı bu olaya? Şeytan'ın insan ruhunu ele geçirmesine inanayım mı? Yoksa bir karabasan mı bu? Küçük Regan'ın ruhunu şeytan nasıl ele geçirme olanağını buldu? Bütün bu romanın sayfalarında anlatılanlara rağmen gene de içimde bir eksiklik var ya şayanların açısından. Rahip Karras, Rahip Merrin şeytanı kovma merasimi sırasında niçin kendilerini öldürdüler? Bu kadar güçlü mü şeytan? Uzun bir kökün içimdeki kollarının nefes alışlarını hissettiğimiz ölçüde. Nerde bu şeytan? Yeryüzünün, gökyüzünün, yaşamamızın neresinde? Çok sorunlara sürüklüyor, bu kitap beni.. "Adım yok benim, hiç kimseyim, çokluğum, bırak bizi varolalım. Bırak bizi bu gövdede ısınalım" diyor şeytan. Modern ilmin, psikolojinin, tababetin en son verileri göz önünde tutularaktan ortaya konmuş bu romanda korkunç bir ruh billûrlaşmasına uğradım. Değişik bir kitap karşısındayım. Yazarına saygım her saniye büyüyor.

2. 12. 1972

Bazı eleştirmenler edebiyatımızda, bir köy sorunu, bir köy romanı tutturmuşlar. Sevdikleri, övdükleri hep onlar. Veryan'ın (bu konuda kör değneğini beller gibi) edip yazıyorlar. Onlarca edebiyatta, sanatta konu, sorun yok sanki. Doğru mu söyledikleri, yanlış mı bunun üzerinde bile durmuyorlar. Belki de kafa yapıları müsait değil. Başlarını kuma sokmuş deve kuşlarına benziyorlar. Böylelemlerle alışverişim yok benim. Ama insanoğlu söylemeden de edemiyor. Köy romanı, köy sorunu üzerine yazılan şeylerin çoğunun yanlış edebiyat dışı bile olduğunu görmüyorlar. Öyle geliyor ki bana edebiyatı sevmiyor bu eleştirmenler. Edebiyat dışı zira davranışları, edebiyata karşılar. Edebiyatı, sanatı bir oda ya da bir ev içine hapsetmekle işi halledeceklerini sanıyorlar. Yirmi sekiz yıllık sanat hayatımda çok gördüm böylelerini. Hem köy üzerine yazı yazmayanları da bir nevi suçlamak oluyor bu bayların, bayanların davranış aynasından. Kent üzerine yazı yazmak neden kötü, neden kuraldışı bu baylarca, açıktan açığa söylemeseler de bu böyle, anlattıklarından, bahsetmediklerinden çıkıyor bu sonuç. Armağanları da köy sorunu, köy romanı, köy hikâyesi, köy şiirini veriyorlar. Sanki edebiyatta böyle bir ayırım olmuştur gibi. Bana gelince şöyle diyorum. Bu kişilerin, beğendikleri, sevdikleri, övüp göğe çıkardıkları, armağan verdikleri eserlerin yüzde doksanı kötü, edebiyat dışı. Bu önerimi de beton çivisiyle çakıyorum, anlamayanların alınına.

22. 12. 1972

Marina Vlady'nin "Saf, aşk kadını" filmi gördüm. Mutlulukları ve mutsuzlukları insanoğlunun, bir erkeğin bir kadının karşılıklı mutluluk mutsuzlukları. Bir alışveriş diyoruz, mutlulukla, mutsuzluğun arasındaki macera. Güzel, korkunç güzel bir kadın, Marina Vlady'yi, kişiyi dışıye dürten bir kadın. Erkeği, doyumsuzluğa bilinçlendiren kadın. Ama bir de sevgisi kutsal bir trajedisi var filmde. Yazdığı mektupta filim biterken şöyle diyor "Ve... belki de ağlıyorum."

Kanayan

Yağmur yeni dinmiş
Önümde ıpslak
Yansıyan asfalt.

Akşamın alacakaranlığı
Dökülmeden yollara
Durmadan büyütüyor bir yalnızlığı.

Hiç böyleli görülmedi
Yapraklarda böyle yürek kanayışı
Güz yapraklarında.

Ahmet KÖKSAL

30. 12. 1972

Yeryüzünde her insanın bir trajedisi var. Milyar çeşit trajedi var. Yoksulun, zengin, kadının, delikanlının, genç kızın, cebindeki son parayla kız çocuğuna bebek alan babanın bir trajedisi var. İş bu trajedi yakalayıp yazabilmekte. "Soluklu bir tabanca" da ihtiyar bir talebin trajedisini yakalamaya çaba gösteriyorum. Bilmem başarılı olabilecek miyim? Belki de her şeyin başı - kimi olursa olsun, neyi olursa olsun - sevmek olayını kendine arkadaş kılarak yaklaştığımı sanıyorum adım adım başarıya.

MÜNİH İSTASYONUNDA

Misisipi nehrinde
Pamuk yüklü gemiler gider

Tom amca
Kulübesinin önünde
Kara derisi terli
Kara bahtın türkülerini
Söyler

Misisipi de
Pamuk tarlaları
Tarlalarda yaşlı genç
Tom'lar
Avuçlarının içi gibi ak
Pamuk derler

Münih istasyonunda
Trenler gelir güneyden
Gözleri ışıl ışıl
Yolcular iner

Ben
Tom amcayı
Onun kulübesini düşünürüm
Önünde türküler söylediği
Kara talih yüzüne
Yapış yapış yapışmış

Gemiler gelir
Misisipi nehrinde
Güneyden

Zenciler
Gelecekte zenginliği söyler
Türkülerinde
Avuç içleri gibi ak ak
Pamuk balyaları dolu
Sessiz sessiz
Güneye giden
Gemilere bakarak.

Necdet GÖL

GÖRGÜ TANIĞI

Ben şimdi geçkin bir saatte baş vurmadığım yer bırakmadığım gündüz gözünü gömlüp pişkin dost artıklarının ceplerine, bekleyenlerimin umudunu kırarak nasıl öldüreyim bir daha bu akşam gölgelerini ve gecenin uykusuzluğunu boş yere...

Beni tanıyan tanımayan, nerede çalıştığımı, kaç para kazandığımı ayda, ama ay sonuna varmadan böyle bir akşam üstü hiç bir açık dükkânın kapısına ayak değdirmeden ve göz dikmeden ışıklı vitrinlerine, iki deli dolu oğlanın, bir kaskatı bakışlı, dili tutuk karışımın isteklerine toz kondurup dönebilirim eve...

Midem bulanıyor ışıklardan, üzerine yağan ayaklardan, cam topukların kaldırımların oluklarına yığılmış seçkin sigara izmaritlerini yansıtan parlaklığından, geçmiş bir sarhoşun donmuş, erimmiş gözlerine pençe uzatan, batık tırnaklı, açlıktan bitkin düşmüş bir kedinin kirli ayaklarından midem buluyor...

Ben bu akşam eve dönebilir miyim?

Bir inanç sorunu bu...

Ağırlanıp toparlanıyorum, üzerime basıyorum gövdemin, ıslak taşlara vursan beceriksiz korkak gövde min.

Eksilmiş mide suyu yayılıyor ağzımın içine. Dişlerim sızlıyor, sert bir şeyleri ezmek, koparmak gibi bir istekle kenetliyorum dişlerimi, aralarına sıkışan yoz bir hava, tozlu parfüm, fırınlanmış havamur kokan bir hava dört dönüyor boşluklarında dişlerimin... Eski dilimi döndürüyorum ağır boşluğunda. Pashı peynir tenekelerinin kekremsi tadını duyuyorum.

"Yalnız tadı mı bozuk..?"

"Bozuk olmayan ne kaldı, söylesene bana.."

"Bir sen, bir de ben.."

"Dalga geçme.. Tuzun kuru galiba.."

Niçin burada çalışıyorum?..

Bir sonuca ulaşabilmek için, böyle tahtaları oynamış bir döşemede, iğrenç karyola gıcırtilarını duyarak, geçkin bir kadını kadınlığından soyup bu tozlu ve budak delikli döşemenin üzerine çirliçirli lak yatırmak için, ya da ölü bir kıldi vakli odanın kırık camlarına birikmiş sinek pisliklerine dalarak karşıdaki okulun avlusuna düşmüş genç öğrenci leşlerini saymak için..

"Evide kaç kişisiniz..?"

"İki oğlum var.."

"Karım?"

"Karım da var.."

"Bir de sen.."

"Bir de ben.."

Ama ben aslında yaşama isteğiyle dolup taşarak adımı atıyo-

rum kapılardan dışarıya, kapılar kapanıyor, karanlık bahçelerde başlıyor önce, ya da gökten iniyor dolayışım yerlere, bastığım kaldırım taşlarına, inandırmak istiyorum yaşadığıma kendimi sonra düşünemiyorum hiç bir şey..

Işıklı vitrinler dört dönüyorlar çevremde, çok sıcak bir hamamda şişirilip üflenerek avuçlarımdan kalkıp havada dolanan sabun baloncukları gibi, üzerlerine kubbenin yuvarlacık pencereleri düşmüş, açık yeşilden koyu mor renge kadar dalgalana dalgalana gidiyorlar..

Koşup tutuversem vitrinleri, tüm kadınları ve çocukları soysam,

gelerimize, çarpılmış ağızlarımıza, yokluk dolu kelimeler saçan pembe ve pash dilimle, hep bir şeyler sezinliyerek ağlıyorlar.. Onlara küfür ediyorum, Karım engelliyor.. Sen çok iyi insanın, nasıl oldun böyle, nasıl bağırıp küfrediliyorsun, ah Tanrım canımı al demeye dilim varmıyor, belki yüce katına başkaldırmış sayılırım..

Buna karşın yine sövüp sayıyorum.. Oysa ağzıma bir damla içki koymuşluğum olmadı, geceleri nalar atıp kapıya dayanmalarım, çocuklarımı uykularından uyandırıp sevmelerim ve yerli yersiz ağlamalarım.. Bunlar olmadı ama bununla beraber hiç bir şey de olmadı..

"Bastığın yere dikkat etsene be adam.."

"Ah, çok özür dilerim.."

"Özür dilemekle olacak mı bu iş.."

"İnanın ki görmedim.."

EN GÜZEL

Sessizce büyük aydınlığı nilüferlerin sıcak ürpertisi duyulur dost gülüşte bir doyumuzluk bir arınma bir adanış belki eşdeğer tutkusu yüreklerin sevmek gibi güzel verişte.

Bir gereksinme dostluğa yemek / içmek gibi bu çelişi / bu açmaz bu yoz dönemde önemsenen yakınlığı o en gerçek duyarlığı yeşerir gözbebeklerinin sezilir doruğunda o rahatlanış sessiz çırpınışım görünce.

Bunalım yaşamakları gücünde yüreğinin acınız sevinciniz yansır içtenliğinde en güzel anlamını bulur yaşamak büyür sıcaklığında yarınlar sonsuz ezgide duyulur giz ve karanlığın sürüp geldiği yerde aydınlığının onun yıllarca bulmak...

nurten çelebıođlu

güzelleşen korkuluklar gibi bıraksam onları, kadife kumaşlarla döşeli dünyalarında..

"İşte bu senin oğlum.."

"İşte bu da senin minik oğlum.."

"Sen de karışığım seç içtenden birini.."

"Hangisi hangi mevzimde gıyllir bilmem ki.."

Aslında bugün günlerden nedir? Ve ne değildir mevzimlerden..

Fazla üşümüyorum, terlemiyorum, biraz sıkıyorum, başım dönüyor, sanki yorgun da değilim, yorulmak istiyorum hatta, uyusup kalmak ve düşlermek gün boyu..

Yürümek zorundayım, eve yetişmek, karımı kucaklamak, sonra kavga etmek onunla büyümüş gözlerini üzerime dikmesine dayanamıyorum.. Çünkü çocukların ağır yorlar, bakıp bakıp büyümüş göz-

"Kör müsün.."

İnanın ki körüm, bulutları görüyorum, ters düşen yağmurları, karanlıkta büyüyen çocukları, onların analarını ve babalarını, sonra çok uzak kalmış duyguları bulamıyorum.. Aslında iyi bir insanım.. Bilerek değil, iyi görünmek için de değil.. Belki bir rastlantı benim iyi bir insan olmam ve parasız kalınca kimselere avuç uzatmamam.. Vermiyorlar ki, alışık olmadığım bir şeyi yapmaya çalışıyorum, bu bir suçmuş gibi düşünüyorum, sonra vermiyorlar, aybaşına kadar diyecek olsam, daha dün aybaşıydı diyorlar..

Sayıyorum..

Demek ki dün aybaşıydı ve herkes evinde kavga ediyordu karısıyla, ya da anasıyla, kardeşiyle ve çocukları ağlıyordu herkesin..

Şimdi boşluğa çöken sta gibi iniyorum kaldırımlara.. Yavaşlayıp, yumuşuyorum.. Dağılıyorum mağazaların köşelerine ve orada duranlara değmemek için ara sokaklara süzülüyorum.. Köşelerde duranlar, çok köşeli insanlar olup çok genişlemiş görünüyorlar.. Ben hep onlar gibi geniş olmak istiyorum.. Büyük heyecanlara kapılarak ara sokaklardan yine caddelere dönüyorum..

Araçlar, üzerleri boyanmış pash tenekelerde yetişen ev çiçekleri gibi ağır büyüyorlar.. Ama nasıl renkli büyüyorlar.. İçlerinde soluklarını tutmuş, yere inene kadar yaşamayan insanları kime ait olduğunu bilmedikleri duraklara bırakıyorlar ve onlar yeniden soluklanıp büyümelerini sürdürüyorlar.. Sıkışıp kalıyorum bu los kokulu kalabalığın arasında..

Çamurlu bir su gibi akıyor endde, yosun rengi, taş rengi, katran rengi insanlar bir linip bir çakarak, bir soluyup bir susarak, sarılıyorlar birbirlerine ve dudukler uluyor körpe kulaklarında kadınların, ökip gidiyor çamurlu su..

Kurtulsam şuradan, bu dar merdivenli, küf kokulu hanların, karanlık bir mağara ağız gibi açık duran kapıları önüne çöreklenmiş oturan kapıcıların bakışlarından..

"Hemserim kimli arıyon..?"

"E, ne dikeliş duruyon öyleyse.."

"Çatte iki kat komisyoncu Nevzat Beyin.."

"Altta iki kat kumaşçı Şükrü Beyin.."

Aslında kimseyi aramıyorum ve dikilip duruyorum bir yerlerde.. Çok güçlü vuruyor ışıklar, görüyorum kapıların gerisini ve belki bulabilirim birilerini diye bakıyorum, yoksa ne tanırım komisyoncu Nevzat beyi, ne de kumaşçı Şükrü beyi..

Gözlerim çok zayıfladı, sayıları yuvarlaklarını görüyorum da, karıştırmıyorum çağilli sayıları, üstüste yığılan sayıları ve çıkan sonucu yanlış yazmıyayım diye tutar bölümüne tutar defterinin, gözlerimle oyuyorum görüntüleri..

Karanlık yine de büyüyor..

Ne olursa olsun eve dönmeliyim..

İyim, bir sokakın bitimine sığınmış, kavruşmuş kaplama tahtalarının budak deliklerinden gözetliyip durur kendimi..

Karım yorgundur, iki oğlum ölümlünden ürkerler analarının, akşam vakti dar bir zamana sığdırıp ağlamalarını sonra susarlar ve birikmiş isteklerini unutmuş görünürler yanibaşımda, yataklarında yarın kadar güc bir günü yaşarlar..

Büyütürüm onları gözlerimle, ya da yaşadım ayrılarak bir kaç zamanı, avuçlarına sıkıştırırım üşümüş paraları ve çoğaltır durur artık bakışlarındaki parıltı..

"Önüme bak, ölüme.."

"Ölüme bak ölüme" dedi birşil ve baktım göremedim, karanlık büyüdü, anlaşılmayan sesleri yayıldı ortalara insanların.. Tüm ses-

AHIRDA

Toprak karış karış bölününce hiçbirini geçindirmez oldu. Ocak dağıda. Sıçan eniği gibi, tavşan eniği gibi her biri bir köye, bir varsula sığındı. Guzuk Halil Çavdarlı'ya, ortancaları Derindere'ye, iki kardeş Kireçli'ye, büyük kardeş Turabı da Sarısu köyüne kaplandı.

Gittikleri yerlerde hepsi iyi - kötü geçiniyorlardı. En kötü durumda olan Baba ocağının dumannını tütüten Yusuf'tu. En iyileri de Turabı'ydı. Geniş topraklı, az evli bir köyü Sarısu. Türkmen değildi. Bu yüzden "ölse, ölüsü yetit içinde kalacak Turabı'nın" deniyordu. Turabı, ormanı, bol suyu, geniş toprakları, ahırına sığındığı Hişto ağayı çok seviyordu.

"Bak oğul, Turabı, biz size Türkmen demişiz, siz yerli demişsiniz, şu demişsiniz, bu demişsiniz bize. Ben bunları kaldırdım. Bu ev senin. Ye, iç, yat, çalış... Aldırma söylentiye, söylenecek olanlara" diyordu.

Turabı, ahırın bir köşesine asma seki yaptı. Koca bir salınacak. Bir de yaş çamlardan çıkak yaptı. Ahır doluydu. İnek, öküz, manda, at... Sacaktı ahır. Dört çocuğu, karısı, günlerini, gecelerini sıcak

ciık ahırda geçiriyorlardı. Yedikleri elinde, yemedikleri belindeydi. Hişto varsıldı. Geniş topraklara konmuştu. Turabı, karısı, çocukları Hişto için buluntuydu. Turabı'nın çocukları için de ahır bir buluntuydu. Oyun, oyun, oyun. Durmadan oynuyorlardı. Ciddi - biddi, saklambaç, kurdusan - kuyruk... Mutluydular.

Balık kulağı gibi ahırın bokunu çekip dışarı dökmek, "basma" yapmak en güç işti. Yirmi, yirmibeş dönüm bok oluyordu günde. Turabı, önce dış yolun kenarını açıyor, küreliyor, sonra boku doldurup karısıyla çekip çeviriyordu. Candan çalışıyordu. Bir gün olsun, karın üstüne bok dökmeydi. Diz boyu, bel boyu karı açmadan basma yapmıyordu. Öyle oluyordu ki, bir kürek kar atanacak, tipl, kara - çamur bulutlar beş kürek kar indiriyordu. Bunlar Turabı'yı yıldırıyordu. Karısı iki de bir sendeliyor, başı dönüyor ayağı kayıyor, düşüyordu teknenin ucunda. Buna sakiydü.

"Yaz gelse, yaylıma çıksa hayvanlar, kurtuluruz bok işinden" diye karısını eğlenciler altından almak istiyordu.

"Yaz gelse, bahar gelse gene a-

DUR HELE KÜLHÂN

dün gibidir yanık saraylardan çıkıyorum
hey gidi bir kurak çölden hey gidi
öyle çıkıyorum denizlerden fırlayıp
buzlu şerbetler içinde anadolum

saysam kendim aşmaz ağrısı göğsümde
ağır bir düven ağır bir gün kokusu
bir tastan soluyan nehirler gibi
gürültüler içinde susmuş anadolum

ah kardeşim gurbetlik zor doğrudur
suramda bir serüven kan tutmuş mu
çektğim bir sevdadan morgüllü heybeler
yanmış türküler içinde kalmış anadolum

hele bir dur diyorum dur hele külhân
daha başında suyun daha gücünde hey'in
vardım gibi denizlerden yavan toprağa
utanıcım içinde gül güler anadolum

Ömer AŞICI

ğır iş var. Bunca hayvanı yiyeceli, otu samanı kimin elinden geçecek?"

"Onlar dışarı işi, yıldırma."

"Bilmem ki bu yaz neydeceksin? Benim karnam büyüdü bak"

"Sen kahırsın evde. Ben senin yapacağımı da yaparım"

"Delirdin mi sen Turabı, ben senden ayrı kalır mıyım? Sen nerede, ben orda. Elin köyünde, yezidin köyünde ben sensiz, ısız damlarda nasıl dururum?"

reye baktığını bilmeyen gözleri ve hepsi de ekşi ekşi kokuyorlar, sonra birbirlerini kokuyorlar başbos hayvanlar gibi.

Daha ne olsun işte, aramıza doluşunca kalabalıklar bir daha göremez oldum adamı ve yürüdüm geçtim karşı yakasına caddenin, kimseye anlatmam bu gördüklerimi dedim, meyhanede kimin ağının tadını bozmaya hakkım var.

Nasıl buldular, nerede buldular beni görgü tanığı diye getirdiler buraya.. Vallahi ben hiç bir şey görmedim, billahi hiç bir şey görmedim, Yalnız dananın..

"Ulan sen danadan başka bir şey bilmez misin.."

"Sarhoş herif sende.."

"Şimdi cevap ver sorduklarıma."

Sorun cevap vereyim ama yine de bir şey görmedim. Şimdi bekler durur Bekir ağabey meyhanesinde beni param çıkışmadımı bulacaklarını bile yıkırım Bekir ağabeyimin ve ben indiririm dükkânın kenpenklerini sonra yeni baştan yarın akşamı beklerim.

"Adın ne?"

"Mustafa."

"Babanın adı?"

"Selim."

"Ananın adı?"

"Hanife."

"Evl misin?"

"Yok."

"Nerede oturuyorsun?"

"Hiç bir yerde.."

man bir Belediye otobüsünün adı kırmızı bir dana olsun..

Bana dedimmi aklıma nisanın gelir anamın, tek gün odanın içinde yaktığı odunların dumanında boğulan kardeşime söylediler ve kardeşim yine de zırlardı uzun uzun bozuk çingiraklar gibi..

"Dandini dandini destana
"Danalar girmiş hostana."

Ve kırmızı dana böğürerek geldi, adam baktı göremedi kudurduğunu dananın, cam gözlerinden terler damlıyordu, pek bilemiyordum şimdi, yoksa adamı ağhyordu..

Yok yok hiç biri değil, bakıyorum da pek göremiyordum ki, üs tüme ne vazife, ama kazan ayağı öyle değil işte, yine de gördüm, adam yığılı kaldı ve kan büyüdü durdu, akar sular gibi oldu, yedi dana doğrasan akmazdı bu kadar kan ve ırın rengi bir safra, yedi mahalleyi sarardı kokusu, yoksulların ters yüz edilmiş mideleri gibi adam..

Durdum baktım, adamla arama kalabalıklar dolmuştu, hiç hoşlanmam kalabalıktan, ne de olsa boy arsalarda büyüdüm ben, yangın yerlerinde çember çevirdim, bayirlerinde anam dost tutmuştu başı, beni hep gec saatlere kadar arsalarda koyardı, bazan boşanır dururdu üzerime yağmurlar, bazan esinti bir artar koparırdı bacalarını sobalarını.

Kim ne derse desin sevmiyorum kalabalıkları, eskimiş suratları, ne-

lerindeki neyi çığlık yayıldı ve incedi, sonra aktı saçakların oluklarından, büyüdü, selleşti, göremez oldum ve minareleştim, sıvrıldım göğe doğru..

Koptum bir kaldırımdan, karşı kıyısına koştum bir kaldırımın, çevrem boşaldı, kırmızısı bir homurtu ezerek geldi gölgeleri, yaklaştı, omuzumun yanbaşında durur gibi oldu. Durmadı ve anımsattı tüm unuttuğum şeyleri, mutlu günleri, mutsuz günleri ve geçmiş ölüleri, gelecek yaşayanları.. Büyüdü, göllendi ayaklarının dibinde kan, çok susamışcasına eğildim üzerine, tüm kenti gördüm, tüm ayrıntılarıyla yaşamı ve kavgaları..

Aç ezildi, ufaladı ve taşlaştı ve para aradım ceplerimde, çünkü yanbaşındaydı dili tutuk karıcığım eski çoraplarını yamıyordu çocuklarımın..

*

Ben hiç bir şey görmedim, hiç bir şey.. Yemin ediyordum görmedim, çünkü acele ediyordum, arkadaşlarım bekliyordu geçitteki Bekir'in meyhanesinde, çok şımanlamıştı Bekir, kaçak rakaları su koca göbeğinde mi saklıyorsun misilli şakalar edecektik kendisiyle, bunu düşünüyordum ve yürüyordüm gülümsüyerek..

Homurtusunu duydum kırmızı bir dananın, ne danası be, öyle ya nereden bileceksiniz ki, koca-

"Unut bunları Ellinin kızı, artık bizim köyümüz de bura, yakınızdır da bunlar. Nerden çıkarın yetit sözünü. Duyarlar da, duyar da Hişto Ağa.."

"Ne bilem, öyle kötü bakıyorlar ki, dersin ki yiyecekler.."

"Korkma sen hiç. Bunlar bizimkilerden iyidir."

"Seni tasalandırmak istemiyorum da.."

Ellinin kızının bu sözleri yer etmiyordu belki de Turabıda, Turabı ara bir düşünüyordu. "Yetit içindeydik. Aha şu karanlık gecede gelseler, bizi doğram doğram doğrasalar, kim kimden ne sorar? Kim bilir? Ellinin kızını alıp gözümün önünde sırayla..". Arkasını içinden bile geçiremiyordu. Yalnızca karları tepesine yağıyordu dersin ki.

Turabı, asma sekiye çıktı. Yattı. Çocukları uyumustu. Karısına sarıldı. Asma seki salınacak gibi sallandı bir ara. Konuştular. Ertesi gün Turabı;

"Hişto Ağa, ben köyüme dönceğim" dedi.

Hişto Ağa bırakmadı. Güven verdi. "Eğer ki yıllık emeğinin karşılığını istiyorsan, ben düşünürüm. Sen düşünmeden önce, ben ayırdım sana vereceklerimi. Her yıl, bir senin için, bir de karın için iki kuzu ayıracam. Kulağına nisan vuracaksın eline. Bir de tosun, çift tosun ayıracam sana" dedi. Turabı da, karısı da sevindiler. Kaldılar.

"Saskara'ya dönerken bir kaç koyunumuz, bir çift koşumumuz, belki de bir de ineğimiz olur" diye sevindiler. Kaldılar. Yaz süresince ayrılmadılar karı koca. Tarla, çayır, harman hep birlikte çalıştılar. Birlikte içerip birlikte çıkıyorlardı. Doğuracağı gün bile birlikte. Uçcamlar'daki çayırda Turabı tırpan sallıyor; Ellinin kızını tırmak atıyordu Ellin doğduğunda. Ellinin kızını doğumu kimseye duyurmamı,

HALIKARNAS'TA AYIŞIĞI

Bodrum'un yine öyle kaynadığı, sevinç ve mutluluk taşıdığı gecelerinden biriydi. İnsanı doyansına ısıtan ama bunaltmayan günün sonunda gece serindi, ıslı ısladı. Liman kahvesi İskele Meydanı'na her zamankinden çok yayılmış dinleniyordu. Gurupların şarkıları birbirini bastırıyordu, duygulu gitar, kaval ve obua sesleri, ardarda her türden besteler, şarkılar. Ölümüne acı ve bunaltılara yasaklanmış bir yöre, eğlenmek, gülmek, mutluluk. Kalabalıklardan ayrılsın Tepelik'e doğru yürümeye başladılar. Geçen yıllarda gezinti için, hele

gecele, bu yönere pek gidilmezdi. Oysa şimdi guruplar, çiftler gelip gelip geçiyorlardı yanlarından. Ruhtım genişlemiş, kıyıda ki palmiyeler yolun ortasında kalmıştı. Yat Limanı'nın iskelelerine ilerlediler.

— Kaç motor parçalandı kışın burada? dedi delikanlı.

— Kaç motor parçalandı?

— Sekiz on motor parçalandı işte.

— Niye parçalandı, İtmanda motor parçalanır mı?

— Liman mı ki bura ? İskele bu, suyun ortasında iskele.

— Ne farkı var?

— Liman dediğin denizi de tutar; buna baksana altı açık, daha geçti mi içeri, daha da kabarıp vuruyor tekneleri birbirine.

— E, niye böyle yaptılar?

— Ne bileyim ben.

Delikanlı üçü beşi toplayıp da bir motor yaptırılmamışlardandı ya, onar beşer parçalanmış motorları da öylesine kolay anlatıyordu.

— Yürüyelim istersen, dedi kız elinden tutup, bu ayışığı Askeriyenin ordan kimbilir nasıl görürsün.

Gerçekten de Yat Limanı'na geçip Tersaneyi döndüler mi, az tımanınca deniz, bir deniz olmuş ki, duygulanmışına insan denmez. Kayalara çöküp oturdular. Delikanlı parmaklarını başının altında kenetleyip sırtüstü uzanıverdi

yıldızları ve ayı doyasına görmüye.

— Gel dizlerime yat.

— Bacaklarını ağrıtırım.

— Bir kerecik olsun tadayım bunu.

Kaydı geldi, başını kızın kucağına yerleştirdi. Saçları yüzüne dökülmüş alnını bütün bütün örtmüştü. Kız onları önce geriye taradı parmaklarıyla; çocuğun alnı genişti, açıktı. Kışın babğa çıktıklarında nasıl sigara içtiğini anlatıyordu; üfleiyverdi, sigarasının uzamış külü uçtu; ağ çekerken ellerini başka bir işte kullanamazdı ki. Kız bu defa çocuğun saçlarını yüzüne indirmeye başladı. Bir çoktu ki saçları, gör, kaplara. 'Happy Flower' deki delikanlı düzgün bir İngilizceyle.

— Oyle mi diyorlar?

Başını salladı gökyüzüne, yıldızlara bakarak, rahat ve güvenli.

— Ursula mı ?

Yine başını salladı.

Mutlu çiçek. Aslında da bu adama ancak bu ad takılabilir. Gülen, her zaman her yerde mutlu, çevresindekileri de mutlulandıran adam. 'Senin kendine göre felsefen var' dıymıştı bir keresinde, delikanlı apak gülüvermişti:

— Felsefe nedir?

Kız utanınca yardım etmişti ona:

— Hani öyle, kitaplar, ince ince sözler demek mi?

Bir çift yürüdü geçti yanlarından, Askeriyenin ordan dökük ötü. Çocuk başını kaldırıp baktı.

— Yasak yere geçtiler... diyecek yine yattı. Ve serüvenlerini anlatmaya koyuldu. 'Mutlu Çiçek' mutluluğunu başka çiçeklerin içinde gerçekleştirebiliyordu ancak, doğaldı bu. Kız çok çok şaşırınca o da şaşıyordu :

— Başka ne yapabilirim?

Ardından da ekliyordu:

— Anasını sattığının dünyası!

Kaş göz işaretleri, garsonlarla giden gelen mektuplar, gece balkonlara tırmanmalar hep bu 'anası satılanların dünyası'ndaydı. Bir masal gibi, hikâye gibi dinlenirken güzeldi de üstelik. Ama kız bir yerde, bir noktada gülmeyi bırakıp ağlamaya başladı birdenbire, sessizce, iplik iplik. Denize dökülen ayışığının birazı gözlerine dolmuştu da sanki, şimdi usuldan boğalıyordu. Delikanlının yüzünü ıslatmamak için başını çevirdi; bir damlacık düştü yaktı çocuğun boynunu.

— Rahatsız ediyorsam kalkayım?

— Hayır.

Bazı şeyleri yoketmenin en kolay yolu, varlıklarını kabul etmemektir, hüzün de bunlardan. Gemiciler bugün şarkılarından biriyle kız avutmaya başlar. Derken birlikte söylemeye başlarlar. Anasının herşey mutluluk oluverir. Birbirine uyup kaynaşan bir kadın, bir erkek sesi, ayışığının yumuşak örtüsü içinde 'yapamak' oluverir, 'yüce mutluluk' oluverir. Gel

Sonu 16. sayfada

sezdirmedik. Kocasına bile. Yanındaki ırgatlara, kadınlara, kızlara, "ayak yoluna çıkacağımı" dedi, çekildi bir çamin dibine. Doğurdu, ölüğüne sardı, çocuğun ağlama sesinin ulaşmıyacağı uzaklıkta, bir çamin pürlerinin arasına sakladı, geldi çalışmaya arayıldı. İrgat söylendi; "ayak yolu deyip, gidip deeyi sunca yan yatanlar da ırgat sayıyor kendini!" dediler. Turabi, kızının doğumunu karanlık basanda daydı. Karısıyla, ağır, aksak geldiler köye. Ellinin kızı devriliyordu.

"O ki sancılandın, niye söylemedin?"

"Ben senin karımı, senin olan karıyı dillere düşürmem. Biçiciler hep doğumu düşünürdü sonra, beni, kan-su, ora bura... Bunu yapmam..."

Yazlar, kışlar geçtikçe çocukları büyüdü Turabi'nin. Sekiz yaşında getirdiği büyük kız serpiydi, büyüdü. Anasını gölgede bırakamadı ya, göze gelecek durumdaydı. Onbeş sürüyordu. Ellinin kız artık kendini değil "üstünü gören" kızını düşünüyordu; "ya kızın ya benim başıma bir çorap örerler, el içinde, türkmen ellğinde gezmez oluruz. Bellimzecek taşta gömmezler bizi. Koyunu, ineği, öküzü kalsın şurda, bizi at köyümüze. Kendi itimiz ısrarsın hiç değil," diye tutturdu. Kızlarını da yanından ayırmaz oldular. Üçü birlik, öğürleştiler. Koydu, aldı, doldurdu, boşalttı Turabi gene çıktı Ağa'ya:

"Ağam halallık ver gidek, artık kızımın da evlenme çağı geldi. Bizze yetelge mal-mul verdin. Tanrı kibemü keskin etsin." dedi.

"Senin gibi birini bırakmak işime gelmez ya, kızın da çağıdır. Sonra kendî oğlundan bile çekinirim. Bu kış bekle de, bahara, Çeperli'nin başınacak seni kendim uğurlayam. Türkmen ellğine adsan olsun ki Hısto Ağa çalıştırdığı kimsenin emeğini üstüne o turtmaz. Yezit dedikleri bizi iyi tanımınlar. Bunu bekle, şurda ne kaldı..."

Beklediler Turabılar. Karısı, kız, çocukları. Ahırın bir köşesinde, Turabi'nin gözü gibi baktığı, koruduğu alnı terinin karşılıkları. Hep birlik beklediler.

Bekledikleri gecelerin birinde asma seki birden sallandı. Tetikteydi Ellinin kızı:

"Turabi kalk, biri var ahırda. Sekiye dokundu, salladı, kalk!"

Turabi sıçradı, atladi karanlığa. Kaçışmalar oldu. Sokakları, avluları birbir aradı Turabi. "Bir değil, bir kaç kişi vardı, kaçıştan anlamadın mı?" diyerek yattı, diri tuttu gün doğumunu. Olup biteni Ağaya anlattı. Ağa son hazırlıkları gördü. Üç koyun, bir çift doğan tosun, bir de düve verdi yılların karşılığı.

"Senin emeğinin karşılıklarını çıkar, karın üstünde bir gezdir ki, hamılları çüksün, adım atmaya alışsınlar, iki köy arası yolda tek tek kalırlar" dedi. Turabi ikindi üstü çıkardı hepsini dışarı. Ham, genç, bakumlu hayvanlar kar üstünde duğnadı, sıçradılar.

Turabi'nin ayrılacağı yayıldı küçük köyün içinde. Turabi'nin bir tas suyunu içen, Ellinin kızının elinden bir yudum su alan herkes geldi gitti, iyilik, iyi yoleuluk dile-

diler.

Karanlık bastı. El ayak çekildi. Bey çocuk, Turabi, karısı çekildiler asma sekiye. Uyku tutmadı gözleri karı kocanın. Sevinçliydi. İyi günler yaşadılar, iyi çalıştı, sevildiler. Beş yıllık emekleri de az değildi, vermişti Hısto Ağa. Bol bol. Turabiyle karısı iyi günleri düşledi, konuşular. Arabir sertikledi Turabi. Ellinin kızı bekle. Uyumadı. Gözünü yummadı. Diri tuttu Sarısu gecesini.

Ellinin kızı gibi uyumayanlar da vardı. Karanlığın en karanlık bir anını seçtiler. Ahıra doluştular. Asma sekiye çullandılar. Turabi, yarın doğacak mutluluk güneşi uğruna, bütün gücüyle karşı koydu. Yenildi, düştü, boğazlandı. Çocuklar bir bir kesildi. Ellinin kızını, onbeşlik kızını, ana-kızı indirdiler seki. Ahırın ortasında sekizi, onu üstünden sırayla geçtiler. Alacaklarını aldılar.

"İz kalırsa kokusu çıkar bunun" dedi Hısto'nun oğlu, kendi eliyle gaz döküdü ahıra, her yana. Hısto'nun bütün varlığı, Turabi'nin emeği mallar, doğranmış cesetler, Ellinin kızını, onbeşlik genç kız hep birlikte kül oldular her gecenin ortasında.

SEÇME ROMANLAR

REFİKA TANER / ASİM BEZİRCİ

Refika Taner ile Asım Bezirci'nin birlikte hazırladıkları SEÇME ROMANLAR'da, Tanzimat'tan günümüze değin Türk romanının en güzel, en ilginç ürünleri tanıtılıyor. Namık Kemal'in "İntibah"ından Yılmaz Güney'in "Boynu Bükük Öldüler" ine kadar seçilen her romanın yazarı ve eserleri için bilgi veriliyor, geniş bir özet çıkarılıyor, önemli eleştirilerden yararlar aktarılıyor, romanla ilgili kaynakların dökümü yapılıyor. Ayrıca, kitabın sonunda "Türk Romanı Üstüne Kaynakça" bölümünde zengin bir bibliyografya sunuluyor.

Nesnel bir tutumla düzenlenen SEÇME ROMANLAR'da, yerleşik sınırlar ve ölçülerin dışına çıkılmış, gerçek değerlerin ortaya konulmasına çalışılmıştır.

SEÇME ROMANLAR, öğrenciler ve öğretmenler kadar romansever okurların da yararlanacağı bir elkitabı, bir kılavuzdur.

HÜR YAYINLARI — P.K. 1222 — İstanbul..

mavi tuna geceleri

3

"Ömrüm seni sevmekle..."

alman malı

Gecemiz yürümüşü. Gidişi iz bırakmadan ve sessizdi. Biz üçümüz, gözlerimizdeki kapanmalarla, dudaklarımızdaki şarapsı tadlarla, tartışmaları, sevgilerimizi, kıskançlıklarımızı, iyilik ve kötülüklerimizi... yarılanmışık belki, belki de daha başındaydık her şeyin, her ayrıntının.

Uat kattaki masalardan biri, bazen de ikisi bizim olurdu. Üçüncüde, sessiz adamlar otururlardı, komşularımız bazen de üç beş gürültüçü olurdu, gülerlerdi öyle mutlu, öyle üzüntülü. Ama o gece değişti. Tek başına oturan söz... Ama o gece değişti. Tek başına oturan biri vardı. İlk görüyorduk. Bakınca göze çarpan ilk ayrıntısı sakalı mıydı? O gecenin sipanlinmiyen, diri kalabilen tek izi adamın sakalı mıydı acaba? Yoksa, yalnızlığın verdiği, kendine güvenli duruşundaki, eğretlilik mi dikkatli çekiyordu ilk?

Söylediğini ve iç çekişini çok iyi anımsamak-tayım:

"Karımın çocuğum, şimdi, gecenin şu on bir buçuğunda Almanya'dalar!"

Öyleymiş ama Sirkeci'de sıkça gördüğüm eli bavullu "Almanya" yolcularından olmamışlar -anladım, açık seçik söyledi. Adamın gözlerindeki onurlu ışık da bağırıp duruyordu:

"Biz Sirkeci gecelerini tanımadık!..."
Gururluydu. Yukarılardan başlayıp aşağılara gelirken yarı yolda kesiliveren bakışları ka-sıntılıydı - iyi! Öyleyse orada, bir Kadıköy gecesi yaratırdı. Ama komşumuz sakallı ada-min masasındaki yalnızlık büyümeye eğilirdi. O, durup durup bizden yana bakmış ve yalnız-lığının iç çekmelerini yaşamış olurdu. Elindeki rakı bardağı boşalmış, yavaştan bir daha dol-durulmuş olurdu, ve bir daha...

"Beyler, acaba... şöyle, benim masama buyur-maz mısınız?"

Duyduk.

Behçet çağırışıya hazır, paramızın ve içkimizin sonu; hesap el birliğiyle ödenmiş. Bu çağırışıya üstüne "cila" olur! Nihat'la ikimiz karşı koy-dukl, olmaz, kalkalım filan dedik ama sözü-müz geçmedi. Sonunda, üçümüz birden sakal-lı adamın masasına gitmedik de, adam bizim masamıza taşındı. Ama "davetli" olan, bizlerdik. Sabri çağırıldı; söyledi Behçet:

"Hadî bakalım Sabri, bize bi şeyler getir..."

Sakallı adama sormadan edemedi:

"Siz bi şey istiyor musunuz?"

Onun içkisi önünde, yiyeceklerini de taşıttı. Kızarmış ekmeğini kemirir gibi yiyordu. Bunca zamandır hiç düşünmedik, ekmek kızarttırma-dık; şişmanlıyormuş. İçime battı, çok dokundu bana.

"Ne de olsa Almanya'lı adam!.. Almanya'nın şeyinden mi acaba?..."

Yeniden oturduk. Kendi masamıza bir daha yerleştik. Masamızın çevresine enine, dikine ve boyuna yerleştik. Sonra ben, gözlerimi deneti-mim altına aldım, daha fazla içmem, içmem. -

Çıplak kadının üstünde, ille de objektiften kaçırılmış yerine götürüp bakışlarımı, dışlere dalmaya çalıştım, olmadı. Olmadı! Geldi rakı, geldi fısıltı, leblebi, mandalina - mandalina de-yince... mevsim kış başı mıydı ne?

Adam anlattı:

Taa oralardan taa buralara iş için gelmiş ve "şu İstanbul gecesinde" kocaman bir yalnızlık-ın pençesine düşmüş! Behçet bunu kaçırılmaz

Burhan Günel

fırsat bildi, adamla beş dakika sonra canciğer dost olup çıktı. Birbirlerine fotoğraflar verdi-ler, defterlerine adres yazdılar. -

Behçet bir ara kulığına fısıldadı; peltek, ya-rı bilinçli:

"Bu adamı çok sevdim! İyi bak, birazdan o-nun bi şeylerini kamulaştıracağım..."

Gülümsedim.

Nihat'ı anımsıyamıyorum. Ne yapıyordu, ne düşünüyordu, somurtuyor muydu? Tezleniyordu galiba, kalkıp gidelim istiyordu. - Sonra, zaman hızlandı, koşturdu. Geceyi çoktan yarıladedik, uykumuz gelmiş gidiyordu. Kalkalım filan demek, hele de Behçet'e söz geçirebilmek olanaksızdı:

"Bî dakika durun yav! Öldünüz mü? Şurada, iki satır konuşuyoruz arkadaşım!.. Birazdan kalkarız, burada yatacak değiliz ya!..."

İyi.

Ne güzel söylüyordu. Nasıl olsa yatmayacak-tık orada! Gece bekçisinin gelmesini beklerdik, patronun gülümsemesini, masamıza gelip tez elden kalkmamızı düşünmesini beklerdik bir de, n'olacak? Arkadaş hatırı için her şey çe-kilirdi...

Galiba resim ardının imzalanmasından son-raydı, ya da adres alıp vermelerin hemen ardın-dandı.

"Ne kadar güzel gömleğiniz var!..."

Adama dostluk göstermek Behçet'tendi ya, engin gönüllülükle de ötekinden beklenirdi, Al-manya'lı sektirir mi, oyunu aksatır mıydı? O da söyledi:

"Çok beğendinizse size verebilirim!..."

O BENİ DAHA SEVİYOR

O daha beni sevmiyor

Öyle küçük ki

Birden sevsin istemiyorum

Bir ders gibi kendini

Bana versin istemiyorum

Acelemiz yok

Beklemek büyüttür herşeyi

İçî yürümüş aşka henüz bebemin

Ellenmemiş güneş gelinciği

Kırılır diye korktuğu kelebeklerin.

O daha beni düşünmüyor

Öyle habersiz ki aşktan maşktan

Şöyle bir kaçamak baksam

Gözlerindeki elayı giydiriyor

Birşey sorsam

Dudakları lıpkırnuza üşüyor

Elinde boyah kalemler

Kirpiklerini kâğıtlara veriyor.

O daha beni anlamıyor

Öyle yabancı ki böyle şeylere

Gözkapaklarım zangır-zangır titrese

Beni bir sevgili sanmıyor

Oysa beynimin ocağında

Kaç gündür kendisi yanıyor

Yemyeşil bir gül oluyor

Kupkuru yalnızlığıma.

Şimdi

O beni daha seviyor.

M. Sami AŞAR

Behçet bir saniye bile düşünmedi. Daha önce bana söylediklerine bakılırsa, bu "kamulaştırma" işi içine doğmuştu, ya da planlamıştı belki:

Hemen davrandı, gömleğinin en üstteki düğmesini çözdü ve gülerek söyledi:

"Kabul! Ben de size kendi gömleğimi veriyorum!..."

Hayır, Behçet "size" değil, "sana" demişti. - Adam da hiç düşünmedi, evinde kim bilir kaç tane gömleği daha vardı?, söz ağızdan çıkar efendim, bir kez söylendi ya tamam, o da çözdü gömleğinin düğmelerini. Baktım, yakamın iki ucunda iki tane sedefimsi düğme prütisiydi. Alman malı, güzel iş, güzel dikiş...

Soyundular.

Sonra, gülüşerek giyindiler.

"Olur mu ama canım, hiç olur mu?" filan dedik, adamı güldürdük; olurmuş böyle şeyler.

Behçet de güldü, arıttı, söylendi bana - bize: "Ne var yav?!"

Galiba fazla bir şey yoktu.

Güzel güzel içtiler, söylediler. Şarkı söylemelerden sonra, gelecek cumartesi için sözleştiler, gene buluşulacak, gene içilecek, söylesilecekti.

Ama bu kez Behçet çağırıyor, adamı "davet" ediyordu. -

İyi, buluşsunlar ama artık kalkalım diyorlardık biz. - Nihat'la ben. O ara gece bekçisi geldi, patron da; gülüşüldü çarpık, yarım dudak.

Onden indim. Aşağıda bekledim biraz. Onların toplanıp benim yanıma gelmeleri epey sürdü. Dışarı çıktım. Epey içkilydim. Sallanıyordum. Yavaştan başlayan yağmur hızlanmaktaydı. Eve gidişimi düşünüyordum. Bir de baktım, yanbaşındalar. Gömleklerin değişildiğini bili-yordum. Ama Behçet'in teninde - gömlek yakasının üstünde, sımsıkı, boğazında - adamın, gömleğe uygun, vişne çürüğü renginde, dallı budaklı boyunbağını görmedim mi, çok şaşır-dım. Boyunbağı pardsütün yakasını da taş-mıştı, üstte sallanıyordu.

"Onu da mı?!" dedim.

Güldü, pelteklendi:

"Evet, onu da kamulaştırdım!"

Adama baktım, gülümseyordu. O an içimden, oyuna katılmak geldi. Ben niye somurtup duruyordum bu zamana kadar? Baktım ayakka-bularım epey eski, üstelik de "yerli". Alman malı bir şey giymişliğim, kullanmışlığım da yok! İyi mi, ben de ayakka-bularımı isterdim, olur biterdi. Sordum:

"Ayakkabılarınız ne kadar güzel..."

"Güzelidir, Avrupa!..." dedi.

Taşı gedigine koyma zamanıydı, anladım:

"Kaç numara peki, acaba benim ayağıma olur mu?" diye sordum.

Çıkarıp bana vereceğini, ayakkabıları de-ği-şeceğimizi sanıyordum ama o - pis sakallı! - başka şey söyledi ve çok ayıp etti:

"Yalnız, böyle küçükümüş gibi göründüğüne bakmayın, benim ayaklarım eli üç numaradır!" deyip sırtıttı. "...Ayağınıza olursa, mesele de-ğil, hemen değişiriz..."

Sırtması büyüdü, kah kah kah! güldü.

Çok üzüldüm, ayaklarım kırk iki; pek üzül-düm canım... Oysa Behçet sevinçliydi, gülerek ayrıldılar, gülümseyerek el salladılar, sıkıştılar. Ayrıldık.

Billyordum ki kamulaştırılmış gömlekle bo-yunbağı Behçet'e çok yakışacaktı ve nasıl olsa sakallı adam haftaya cumartesi gene aramızda olacaktı, ben de o zaman, belki bir pantolon filan...

Üç hafta oldu adamdan ses soluk çıkmadı, belki haftaya diye umutlanmadan ve Behçet'in Alman malı gömleğiyle vişne çürüğü rengin-deki desenli boyunbağını kiskanmadan ede-miyorum.

ESKİ ŞAİR - YENİ YAZICI İLHAN BERK

★

Ali Rıza ERTAN

Berk'in, Yeni Dergi (Temmuz 1971) de yayımlanan "Haliç" şiirinin I. bölümüne yazdığım eleştiriydi. Şiirin tümünü eleştirecektim de, açıklamayı gereksiz bulduğum bir nedenden bırakmışım. İlhan Berk konusunda, gününde geçerli olan düşüncelerimi belgelemek açısından yukarıya aldım.

Orhan Veli, harcılaem'i şiire şairâne konusunda nasıl tefrit olmuşsa; İlhan Berk de kanımızca aynı konuda ifrat olmuştur. Ama kendi yaptığına, yine kendi karşı çıkar gibi yapıp şaşırtmacayla sunuşunu yapmaktan da geri kalmamaktadır.

Brakalım da, son dediklerimizde. Yeni Ortam'da (17 Kasım 1972) "Şenlikname Üzerine Bir Konuşma" da söyledikleriyle tanıklık etsin İlhan Berk:

"Bugün Şenlikname'ye bakıyorum da şiirin bilinen bütün kurallarının beni enikonu siktığını anlıyorum. Bu şiirlerin Yeni Dergi'de yayımlanması sırasında da söyledikim gibi bu şiirler, şiirin yalnız bilinen kurallarına karşı çıkmakla da kalmıyor, konusuna, özellikle de yapısına, kuruluşuna karşı çıkıyor. İlk belirgin yönleri de kalıpların dışında olması, şiir için kullanılan kalıpları bir yana atmasıdır. Bir düz yazı kalıbı içinde oluşması, şiir için ayrı bir türün varlığını yadsınması."

"Bugün yine Şenlikname'ye baktığımda bunu da görüyorum: Edebiyata, her şeyden önce, bir metin, yazı gözüyle bakmak. Nitekim kitabın ilk adı da YAZI idi."

"Düzyazı kurallarına yaptığı çıkmaların anlamı budur. Şiire karşı çıkışı da bundandır. . . . Okuyucular da herhangi bir YAZI gözüyle baktılar, ilgileri böyle oldu. Bu bakışın bugün de değişeceğini sanmıyorum. İstemiyorum da. Yine de Şenlikname'ye Yazı gözüyle bakın, şiirle pek ilgilenmeyen okuyucular beni en çok sevindirmişti. Yine onların bakışının büyümesini isterim."

"Nedense Şenlikname'yi en çok açıklama isteyen kitaplarımdan biri olarak düşünüyorum. Demek ki anlaşılamayacağı korkusu var bende. Aslında anlaşılmalıyacaksa benim buna bir yararlığım olamayacaktır. Bir şiirin açıklanması kendi biçimidir, kendisidir."

Şimdi bütün bu sınıtları da o kuduktan sonra inatçı beğenimizi sürdürüp yine, şair mi diyeceğiz İlhan Berk için? Kuşkusuz hayır! Bize yazdığı bir mektuptaki gibi aptallığı da kimse kabullenmeyeceğine göre, bundan sonra onun adı YAZICI İLHAN BERK'tir. TA ki, İlhan Berk şiiri için dilindeki usulsüzlüğü davranış alanından da çekip susana ve şiirinin açıklanmasını şair İlhan Berk'e bırakana dek.

EVET, ESKİ ŞAİR — YENİ YAZICI İLHAN BERK.

yoğunluğu çokluk kazanmağa başlar. Betimlemeleri artar :

"Hava düştü Kâğıthane tarafında
diyorum sonra da"

Demek ki şair yukarıda bir anlatıya başladığını belirtiyor ve ondan sonrasında da köprü kuruyor, devam ediyor:

"Ve Eyüp'e bakıyorum. Eyüp'de su suya benziyor / Bir ev bir eve. Bir yaprak bir yaprağa / Ve incecik çiziyor geceyi bir kâğıt bir ağaç. / Ve eski yeşil denilen bir yeşil. / Ve bir su çarkı / (Yavaş yavaş dönen. Bir atın çektiği / Gözleri bağlı. Sefil)"

Yukarıda da gördük, araçları kullanıyor şair ve okuyucuya dikkat buyuruyor.

Şimdi burada tâ gerilere giden bir adamı görüyoruz, şiirin içinden bakınca. Kendisi köprüden bakan bir adamı.

"Köprü'nün demirlerine yaslanıp bakıyorum sonra yirmi altı yaşla / Arkamda asker elbisesi.

— ve ŞENLİKNAME...

9 Ocak salı günü akşamı, Ankara Sanat Çevresi'nde bir şenlik vardı. İLHAN BERK'in ŞENLİKNAME'si yeni çıkmış ya, Sanatseverler Kulübü tutmuş, bunun için bir açık oturum düzenlemiş. Bu ilginç "yenilikçi" ozan, yargılanacak mı, ödüllenecek mi, daha belli değil! Herkes merakta. Bekleyiş, kulübün kol başkanlarından Rükan Günaysu'yun özlü bir konuşmasıyla bittir. Açılan oturumu, devlet tiyatrosunun seçkin sanatçılarından Olcay Foyraz, Sema Aybars, Mustafa Yalçın'ın Şenlikname'den okudukları şiirler renklendirecekti. Konuşmacılar ise, ozan Ahmet Oktay ile, eleştirmen Kaya Özsegin idi. Oldukça dolu bir kalaba, ilk vardı salonda. Sanatseverler değil yalnız, sanatçılar da vardı. Başta, geçen kuşakların ustalarından Dranas vardı. Orta kusaktan da C. Atuf Kansu, Gülten Akın, Mehmet Salıhoğlu, Özdemir İnce'nin bulunduğu far, kedilyordu. Ahmet Oktay, yeni okuduğu belli, Batı'dan çevrilmiş bazı kitaplardan tümceler, yargılar, yabancı sözcükler aktararak, bilgiciliğinin var gücü ve sıkıcılığı ile, Şenlikname'yi "anlamağa ve anlatmaya" çalışırken, yanyana oturan iki ozandan C. A. Kansu, Salıhoğlu'na:

— Vay anasını, arasıra gelmeli böyle yerlere; insan hiç olmazsa ne kadar bilgisiz olduğunu anlıyor! dedi. Salıhoğlu da:

— Üstad, onlar varın "bilgili!" olsunlar, sen bilgeozansın ya! dedi. Şenlikname, anılırken, doğaldır ki, yapıtın ozanı İlhan Berk de orada idi. Ahmet Oktay'ın psiko-bilmem nece açıklamalarını dinlerken, denilebilir ki: "Vay anasını! Meğer ben neler yapmışım da haberim yokmuş!" der gibi, oturduğu ön sırada, boyuna gülmüşüyordu.

Biri 2. Yeni ozanlarından, öbürü yeni sanat eleştirmenlerinden olan iki konuşmacı'dan sonra, "Nigâr" adlı şiiri Mustafa Yalçın'ın okumasıyla "şenlik" bitti derken, bu kez, dinleyenlerden sesler gelmeğe başlamasını mı? Ozan olduğunu söyleyen bir yurtdaş, soruları yanıtlamak üzere sahneye çıkan Berk'e: — "Sizler okurları aldatıyorsunuz." gibi bir laf edecek oldu. Berk, gülüp geçti buna. Özdemir İnce söz aldı. Yazdıklarını okumaya başladı. Görüldü ki, zoru, İlhan Berk değil, Kaya Özsegin'miş. Eleştirmen buna karşı oturduğu yerden fırlayıp, ağzının payını verince, hava elektrikleşti.

Belli bir olgunlukla bir dinleyenin:

— Okurlardan, halktan kopuyorsunuz, bu doğru mu? sorusuna Berk, kendine güvenir bir pozla:

— Suç benim değil; ben de halkın ve herkesin beni anlamasını isterim ama, bu benim işim değil, onun işi. Ben öğretmen değil, ozanım.. deyince, alkışlandı. Belli ki gün, O'nundu.

Günün en ilginç konuşmasını ise, ünlü Dranas yaptı. Ahmet Aktay'ın konuşmasını arkada kalmış bir konuşma, Kaya Özsegin'ininki de ilginç buldu ve: "Ben de arkada kalmış bir ozanım, İlhan Berk ise, 2. Yeni'yi de arkada bıraktı. Şenlikname, şiirimizde bir yeni ve sarp sestir.." dedi.

ILLUMINATIONS çevirisinin öndeyişinde, Rimbaud'un şiiri için kullandığı "Usu sarsan, allakbulak eden, kimi yerde de ona karşı çıkan yeni bir dil" betimlemelerinin İlhan Berk'in kendisi için de kullanılabilceği kanısındayız. Biz bu yazımızda, şiirimize büyük açılımlar getirmiş, etkinlikler kazandırmış, olanakları genişletip aralamış bir şairin, şiiri sıkı bir biçimde izleyip, konusunu kovalayarak yakalayan ve yazan, böylece şiirini artık kendi belleğinin izmarlımalarının emrine rahatlıkla verebilen İlhan Berk'in HALİÇ'ine bakalım.

I

Bilinçaltına yerleşik öykü tavrı "dedim" eylemiyle ortaya konan şair,

"Ve Haliç çocuk dışleri gibi dedim..." diye girer Haliç'e ve "bir deniz müzesinde iki foklu bir pelikanlı" diyerek Haliç'in kimliğini kor ortaya ve Haliç'in, kuşkusuz denizle olan ilişkisi açısından, yarı bağımlılığını, yarı da bağımsızlığını simgeler.

Artık başlamıştır hikâye ve şiirine korkunç güzellikte imgeler taşımakta usta olan şair,

"ve korkunç hüznün taşıyan ve Eylül yüzlü" imgelerini derken de şiirini şöyle işler: Hüznün anımsattığı sarılık, arkadan Eylül'ü getirmez mi karşımıza?. Sonra iki köğükte de, "hüznüler" ve "yüzlü" sözcüklerindeki "z" ler o hüznün titreşimini bırakırlar içimize.

Eylül'ün, şairde sevgi bırakan bir yanı da vardır. Ardından o, yumuşak, tatlı sevecenlik, elinden tutularak yürünülen sevimli bir çocuk olur. Fener, derken Patrikhane, oradan da, bir ortodoks kilisesine gidivermek çıkar. Sinematografiye uzanan üç köğükü sıralayalım:

"Eylül bir çocuğun eli'den tutmak gibi Fener'de / ki bir ortodoks kilisesine devam ediyordur / laçivert elbiseler giyer ve sarı düğmeleri sallanır rüzgârda."

Çocuklukla kiliseye giden ve kolejlerde okuyan saçları sarı, laçivert okul giysisiyle o çocuğun profilinden alınışdır şiire bu yukarıdaki köğük.Çünkü yandan izlenebilmektedir düğmelerin sallanışı.

Bir bestecinin, bir kompozitörün, bir oyun yazarının titiz baktığı gerillim yoklayan; şiirinde, yerinde öykümsüylü, yerinde imgeyi kullanan, sırası gelene sırasını hakkınca veren Berk, şimdi de okuyucuyu uyarmakta ve şiire sanki yendi den girmekte; biçimle bile olmasa da, öze başlangıcı yenilemekte, Haliç'in üzerindeki sis perdesini kaldırmaktadır. Ayrıca sarımsak tadı okuru:

"ve yeni yeni ağarıyordur vakit ve çok eski bir kızı / ki bir virgül gibi düşüyordur başaşağı/Balat'a"

HALİÇ'i haliçlere ayırarak giden Berk, Haliç'in ikinci yarısına da ilk havayla girer, fakat köğüklere üleştirdiği, öyküleme ve imgelemeyi burada bir tutar ve şiirin

Geçen Günlerle

Kenan Ercan

sıkılgan güneşli sabahta

8. 10. 1972

"Son durak" dedi, biletçinin kötümser sesi. Başımı kaldırdım ki Kadıköy iskelesindeyiz. Düzene uyup ön kapadan indim. Niyetim, kitapçıların önünde oyalanıp birkaç kitap bakmak. İnsanlar geçiyor sağımdan solumdan. Herde kof göbekli bahkçinin biri bıyıklarının arasından haykırdıkça, haykırıyor, kuşlar durmaksızın kanatlanıyor daldan dala. Saatin dokuz olusundan mıdır nedir insanlarda bir iş telaşı var. Yürümüyorlar, koşuyorlar sanki.

Bu devingenliği görünce aklıma Zühtü geldi. Edebiyatımızın bence en çalışkan çocuğu Zühtü Bayar. Çalışkanlığın bir simgesidir diyebirim o'nun için. Didinir, çabalar, hep iyi şeyler yaratabilmek için, yararlı olabilmek için sanatımıza. Düşünmediği bir saniye parçası, çalmadan geçirdiği bir dakika, sanatla yoğur-

madığı tek cümlesi yoktur konuşurken.

"Gazeteciliğe başlıyorum artık biliyor musun?"

"Nerede yahu?"

"Öbür gün Yeni Ortam çıkacak. Her gün tam bir sanat sayfası da veriyor. Orayı yeneceğiz bir dostla birlikte."

— Çaldırması — diye, düşündüm... Bunca uğraşın yanısıra...

Ve işte hergün çıkan Yeni Ortam'ın yedinci sayfası; sanat yönünden verdiği yetkin haber ve yorumlarla bütün arzularımızı karşılar nitelikte. Eline sağlık dostum.

Yanaştım iskeledeki bayie, bastırıp soktum gazeteyi cebime. Hemen okumalıyım. Yolda olmaz bu iş diye, düşündüm, üzüldüm bayağı. Kitaplara boşverip eve mi dönmeli ne?

yal göstermek oralara

13. 10. 72

Sağolsun, Arif Coşkun son çıkan şiir kitabını da geçenlerde postalamış adresime. "Çıkmışında Anadolu" bu zarif yapıtın adı. Bugüne değin bir türlü okuma olanağımı bulamamıştım. Zaten son zamanlarda hangi kitabı okuyabiliyorum doğru dürüst? Yığıldıkça yığıldı okunacak şeyler. Romanlar, şiir betikleri, dergiler, hatta gazeteler, gazeteler. Sıraya koymuşum, en eskisinden yenilere doğru. Ust gözünde duruyorlar kütüphanemin, dizi dizi - Hepinizi okşamalıyım dostlarım, didik didik etmeliyim hepinizi. - Yalnız bir yönden çok mutluyum, o da son çıkan hikâye kitaplarının hemen hepsini okumuş olmam, Özyalçiner'in Yağma'sı dışında Yağma'ya başka bir önem veriyorum her nedense. Daha dikkatli, daha titiz okuyacağım onu. Sona ayırdım bu nedenle de.

"Çıkmışında Anadolu"nun kapak düzenini Filiz Çiğgen hazırlamış. İri yarı bir çoban resmi var. İsmine uygun bir görünüm. Anımsıyorum. Coşkun çok titizleniyordu kapak için. Sanırım şimdi mutludur, çünkü gerçekten yetkin bir düzen olmuş. Sayfalara serpiştirilen kırk dokuz şiirde ise Coşkun, yakından tanıdığımız özgün sesini sergilemekte. Bu ses, Anadolu'nun ezik bağrından gelip bir çığlık oluşturmaktadır kuruluşu sağlam dizelerle.

Arif Coşkun'un yüreği, yurdunun insanları için çarpıyor. Gezdiği toprakların güzelliklerini bulup yansıtmaya çalışıyor okurlarına. Bütün bu insanlar, bütün bu topraklar onun yakın dostu, sevgilileridir.

Ben, bugüne değin yaşadığı yerlere bu denli yürekten bağlı başka bir ozana daha rastlamadım. Yani Anadolu, Coşkun için her şeydir. Etinden ayrılmaz tırnağıdır bir yerde.

Yalnız, kitabı okuduktan sonra biraz kızdım Coşkun'a. Niye mi? Çünkü o yörenin insanlarını bu denli edilgen yaptığı için, onlara öfke vermediği, ezilmişliklerine yol göstermediği için. Oysa, dergilerde yayınlamış olduğu son şiirlerinin bazılarında bu yönde bir gelişme olduğu kanısına varmıştım. Yanılmışım ne yazık ki. Çünkü onlar, kalmış orada öylece...

zavallı haydar

3. 11. 72

Yansıma dergisinin kasım on birinci sayfası büyük bir olayı haber veriyor. Sayfa: Dört yüz kırk sekiz, başlık: Zavallı Haydar Bizim Haydar, yazan: Eleştirmenlerimizden Bedrettin Cömert.

Şuna benzer bir söz vardı, yanılmıyorsam

ÇAĞDAŞ YUNAN ŞİİRİ

MILTOS SAHTURİS

Türkçesi : Engin AŞKIN

Günaydın Yaşam

Gecedir evrenin bir bölümünde
Gecedir yahn ve kapkara
Tam önünde sayrılar—evinin
Bir yorgun at diz çöker orada
Kemirir her yönünü döşemenin görürüm
Bir tanımsız yeşil apansız belirir
Dokuya işleyen o gizli yangın
Hep ellerinde o küçümen kızın
İlk yardım dediler el uzattılar
Birden o köşede bir beyazlı karaltı
Özgünlük diye öyküler anlattılar
Korkuya isim olan bir beyaz karaltı
Köşede ölümlü yaşamca ağıttılar,

1919 doğumlu olan Yunan şairi M. Sahturis, ilk kez sürrealist akımı benimsemişse de, son şiirlerinde, lirik ve epik türe yönelmiştir. Şimdiye kadar 8 şiir kitabı çıkarmış olan ozan, Atina'nın tanınmış hukukçularındandır. (e. a.)

KIRMIZI BİR TOP GÜLÜM BEN

I

Kırmızı bir top güüm ben
Küskün bedeninde Anadolu'nun
Elbir olup çadırlamışlar göklerimi
Akar derelerim kurumuş
Ulaşmadan büyük sulara
Cekilip bakmışlar bir köşeden
Gözleriyle engerek yılanları

II

Kırmızı bir top güüm ben
Analardan gelinlere armağan
İyi tanır beni erken yağan kar
Kapılarda nöbet tutan zemheri
Düşünürüm uzun geceler beşiğinde
Gündüzleri allahur yanaklarım
Bütün zulumlara karşı
Köklüyüm derine

Kırmızı bir top güüm ben
Saklı bohçalar içinde
Eskimiyen türküler kadar taze
Her sabah yeniden açarım
Evensel barışın tutkusuyle
Selam olsun cümle dağ çiçeklerine

Kırmızı bir top güüm ben
İmece ellerle mayalanmışım
Doğurgan bedenine Anadolu'nun
Büyürüm - tükenmiyen özsuyum
Ulu sevgisidir halkın.

Ibrahim OSMANOĞLU

Selâh Birsel'in: "...fazla ve gereksiz sözcüklerden arıtılmıyız şiiri. Tekrar, tekrar okunarak görürüz ki mutlaka yine fazla bir sözcük vardır yazdıklarımızda. İşte onu da çıkarmalı, yine okumalıyız gerçek şiire varmak için."

Ben, Cömert'in yazdığı eleştiriyi yazsaydım sonuna da şu tümceyi eklerdim mutlaka: "Ozan, kitabını bir daha, bir daha okusaydı, sanırım elinde bastırarak için bir şey kalmayacaktı."

aslı dert

6. 11. 72

Dostlardan mektup geliyor, birsürü. Günay Taylan'dan, Mehmet Aydın'dan, Siyami Özel'den, Zühtü Bayar'dan, İsmet Kemal'den, Ay-

→

13

SÜRSÜN DİYE ÖLMEZLİĞİ SEVDANIN

Zaman ve uzaklık

Hüzünle büyüyen yumak

Canevime takılı bir ucu

Bir ucu yanar gider kav gibi

Acılı yüreğim, yorgun ellerimle

Yaşlanmış bir atın yelesinden

Kirmininde ak ipliğin telleri.

Kırk yıllık sabrımı denim

Güneşin, bulutların altında

Oldu kırk bir, kırk iki...

Nasıl dayandım ben

Günleri yıllardan uzun

Yıllarca sevdamdan uzak

Katlandım özlemin türlüüne

Bulandı içtiğim sular.

Başında söğütün salkımları

İlk geçen ben değilim bu köprüden

Dağların ve köylerin yolunu açıp

Ve salan ben değilim ilk kez

Özgürlüğün can sularını

Kirazların, güllerin köklerine.

Sarıldım o soğuyan gövdeye

Sürsün diye sevdanın sıcaklığı

Hohladım ırmakların üstünü

Örten pamuk buğudan

Sevgimin geniş ağızyla

Kanayan yerlerine.

Çoğaltmak için düşleri; güzel düşleri

Acıları uyutan benim, diken döşesinde

Gecelerin yüzünü güldüren

Kavaklarda ballı dutu olduran

Yapış yapış gözyaşını silen çamlardan

Acılı yüreğim, yorgun ellerimle.

Bilinmez kim çeker kahrını haydutların

Daha rüzgâr tüylenmeden

Gecenin teri kurumadan daha

Aynışı vurmaktan kiremitlere

Kim vurur sürgüleri kaplarına

Ölüme faydasız korkuyu kim ykar

Sürsün diye ölmezliği sevdanın.

Nedret GÜRCAN

DİLENCİNİN BÖYLESİ

'Lüks mevki' görevlisi biletçi üzerlerinde '100 krs.' yazılı iki sarı kâğıt uzattı. Burunlarına burunlarına.. Sonra, önlerindeki küçük formikalı masaya bıraktı. Bir şey demeden ötekilere yöneldi. Pespeşe kesiyordu. Masalara koyuyor, ellere uzatıyordu.

Refiye, hem önlerine konulan o sarı kâğıtları, hem de ikide bir dönüp dönüp kendilerine bakma tikine tutulmuş 'kâğıt dağıtıcısı'nı izliyordu. "Neden bakar ki bu herif bize, böyle?" Kocasına döndü. Al benekli sarı yazmasının bir ucuyla dudagını biraz daha gizleyip er'ine seslendi:

— Al'osman, nedir ki bu?

— Ne bileyim, dağıtıp duruyor işte... Bekleyelim, görürüz elbet.

— Aha gene... Baksana ayol şuna, hep bizi gözler buu..

— Sesleme hele. Bekle bi. Ayıp ney olur kız.

— Aaa!.. Dilenci bu.. Para veriyorlar hep. Elini uzatıp alıyor işte.

— Ses etme Refiye. Adam dilencilere felan benzemiyor, baksan ya. Belkim..

Al'osman sözünü bitiremedi. Ağzı kilitli, yüzü gözü asık, soğuk ve sert bir kaya sanki bu adam.. Geldi dikildi. Bekledi.. Bekledi ki para vereler.

Yoz duyarlıklarını belirleyen dört göz devindi yukarı. Ağır ağır kalktı başları.. Çarkız değirmenlerde öğütülen yaşam... Dillenen öyküsü o azıkların, o katıkların. Yaylaların ses vermeyen tezgâhında, patikalarda, kağıt gıcirtisinde, o dağ yollarından aşağı, tek söğüde aç çağlamazsı derelerde, sürülerin hüznünlü çingirakları, türkülere çok öte, kınalı ellerde bir 'çavuş' bir 'onbaşı'. Başağa vurmuş toprağın başağa yazdığı ağıtlar... Evrensel beğenin en görkemli tablosu, bu gözler, bu du-

daklar, bu çatlak ve yanık suratlar, kara kaşlar, seyrelmiş kirpikler, kırışık alınlar...

Baktılar biraz. Al'osman öksürdü. "Belkim, dedi içinden, şehir yeri dilencisi böyle dolaşır, böyle dilendir... Herhal ki öyle."

Biletçiye bakan gözler konuştu: "Ne'stersin hemşerim? Göstermezsin ki kaşını gözünü, bilelim de danışalım usumuza."

Öteki yolcular kendi hallerinde. Bu yöne bakan yok gibi. Gazete, kitap okuyanlar, konuşup gü-lüşenler, uyuklayanlar, denize bakanlar, dalanlar...

İki gündüz, bir uykusuz gecenin ardından bu ağustos sabahının sekinde Haydarpaşa'ya inmişler.. "Oh yarabbi şükür, hele geldik ya İstanbul'a, gerisi kolayın hası.." demişler.

Kalabalıklı gişedeki kuyruklardan birine yönelmiş, "Elli lira vereyim de, mahçüp ney olmaya-yım İstanbul'lu biletçi kardeşime.." deyip uzatmış mor renkli, üzerinde Ata'nın resmi yapışık paray.. "İki tane bilet de bize hele, hemşerim." Bilet ne ki, İstanbul'un bileti bile 'demir', ya taş - top-rağı?... Elbeğ 'altın', hem de 'gümüş'.. Para bozmak ne zahmet!.. "Uf ki ne zahmet!" / "La bunca yolun bunca günlük yolcusu, beş dakika da biletçi kardeşin yanında eğlenmiş, ne çıkmış ki, ha? Patladın mı, itip kakıyorsun öyle, arkadaş? Bekle bi dakika hele." Geriden itenler, kakanlar, konuşanlar, gülenler, küfretmeye bir iki milim yaklaşanlar...

Gümüş gibi iki 'demir' bilet'i sıkıca tuttu elinde. Bir kenara çekildi. Paranın üstünü, Refiye'nin yanında, özenle yerine yerleştirdi. İmranlı pazarından aldığı, bir yanında Türkân Şoray'ın fotoğrafı bulunan naylon kırmızı cüzdanına.

Yerden - askerde de kullandığı - küçük bavulunu aldı. Refiye bohçasını sırtladı. Turnikeye yöneldiler. Sağa sola telâşlandılar, sonra girilecek arayı buldular. Önde Al'osman, "Sen heç ses etme, beni izle hele.." dedi karısına.

Davrandı. Dizine değen bir demirin seritiğini ve soğukluğunu duydu. İtti. Devinmedi demir. Sağa, içeribaktı. Kaşı gözü birbirine çok yakın, sert mi sert bir surat gördü orda. "La bu da ne?" dedi içinden. Bir daha sanadı, olmadı.

Geriden bağırıldı: "Bilmezsin, ne gireceğin araya be adam? Motor mu yok ötede? Hele hele uçak da mı yok birader? Şuna bak şuna, yuh bel.."

Üstelik aynıyla güldüler. O salt duydu bu sesleri. Kulaklarında bir takım istasyonlar kalabalıklarıyla birlikte üstüste karıştı. Uğultuya döndüştü bu, sonra. Bakamadı geri. Refiye'nin iki kuru ve titrek eli sırtına yanık istasyon türküleri yazıyordu. Ne de kısıyda, o, tirende geçen iki gün, bir geceli uykusuz yolculuk... Şu iki adımlık geçittekinden ne de kısıyda!.. "Vay batası İstanbul, sen böyle miydin ki? Hanı senin kolaylıkların? Yalan mı söyledikleri yoksa?"

Gişenin ardındaki sert suratlı adam seslendi. Seslendi ne demek, herif sanki makina. Kurulmuş ki nasıl: "Jeton, jeton hemşerim. Yok mu be kardeş,yok'sa çık ordan. Varsa ver işte. Hadi yahu!.. Allah Allah!.. Çabuk dedik kardeşim, bekletme milleti! Bak şimdi!.. Çık çık, ne itiyorsun demiri durmadan yav? Tamam işte, ver o elindeki. Ver be birader, bırak şuraya. Ööf! Bırak geç işte, başlatma şimdi!.. Baksana geriye. Hadi hadi, geç artık çattık be! Çık çık!"

"Ula sahi bee! Geçtik işte. Hem de ne kolay. Refiye hadi gayri, geçtik ya. İki adımlık da bi yermiş meğer. Ahacık." Refiye yanaştı ona: "Eee, şimdik napcaz? Hanı biletlerimiz? Ne bok yiyelim şimdi vapurda biz? Daha binmeden aldı herif. Kızdı da, ceza mı aldı, acaba?.. Ama herkeslerden al-

dıydı. Na, gene alıyor. Hele seslemeyelim, hele bi 'Oh!' diyelim."

Şimdi konuşuyorlardı. Yanı-şöreyi gözlüyorlardı. Arada, içten içe kendi kendilerine: "Ne boktan iş yav?.. Bi yabancı, bi garip gelmiş. Bi konuk yav. He mi? Yok kardeş, yok. Biletçi kâğıt değil, demir. Anladık. Taşı torpağı altın. Eee'e?.. Ha bu bok yiyen karşılama da ne ki? Kişisi, insan değil mi bu İstanbul olacak yerin? Hele sonumuz hayrola."

Al'osman taşı torpağı bırakıp, bu kez çevrelerindeki kişileri gözlemeye koyuldu: (Nasıl bakarlar, nasıl konuşurlar, nasıl itişip kakırlar, tepişirler, nasıl giyinip kuşanırlar, nasıl öksürürler?..)

Refiye yorgunluktan ve de utanmalarından bi tükenmiş ki "Yok burda.." deseler, aramaya koyulsa Al'osman, bulamaz gibi. Bitmiş. Yüzü gözü, eli diz kömüre çekmiş. "Tünel kokuy!" Terlemiş, susamış. Mavi denize dönmüş demir parmaklığın gerisinden "Bıraksalar da içsem kana kana.." demekte, içinden, zavallı. "Bırakırlar mı? Belli komayacakları şu İstanbulullar'ın."

Vapur geldi, kapılar açıldı. İtille kakkla, kâh yakın, kâh irak, geçtiler öteye. Vapur girişinde buluştular. Merdiven yukarı vurdular. Çay ocağının karşısından sola döndüler. Esik geçip salona girdiler. Bir esik, bir daha. İlerde ikinci salona geçtiler. Pırl pırlı burası. Birer koltuğa oturdular. "Oh!.." deyip bi soluk aldı almadılar ki, işte şu, karşılarında dikilen adam, elinde o sarı kâğıtlarla "dilenmeye mi ne?" gelip çattı.

Gelen, kasılmasını artırdı. Cıplak alınının altında iki kaş, iki koca göz bir olmuşlar, kurşun kurşun çulları Al'osman'la. Refiye'ye..

— Hadi bekletmeyin. Bilet paralarını verin bakalım. Yok'sa çıkan burdan. Yer mi yoktu vapurda, gelip tüküldünüz buraya? Hem kim çağırdı sizi? Hadi hadi.

Al'osman dudak şarkıttı saniyede. O saniye içinde "Dilencinin de böylesi" dedi içinden. "Herkes ver-

dın Yalkut'tan... Adları saymakla bitmeyecek bir türlü... Sağolsun hepsi.

Yakınıyorlar günün dertlerinden, güncel sorunlardan.

Eeee ne yapalım, sevmişiz edebiyatı bir kez!..

hadi ordan 13. 11. 72

Bekâr dostlarıma bakıyorum, mutlular. Ama yine de bir eziklik var yüreklerinden gözlerine yansıyan. Sonra çeviriyorum gözlerimi evliliğin sorumluluğunu yüklenmişlere... Onlar da

ezgin ve sancılı bir yerlerinden. Ama seyrek de olsa rastlamak mümkün oluyor mutlu günlerine.

Bugün düşündüm. Acaba ikisinden birini seçme durumunda olan bir kişiye, bu olanağı tanısalara hangisinde karar kılardı diye. Sanırım eninde - sonunda, istese de istemese de ikinci durumu yeğleyecektir. Nasıl olsa yurdumuzda evlenme özgürlüğü de var, diğer özgürlükler gibi!..

Nedir, evliliğe doğru ilk adımını atan bu adam, zorluğunca yüksek duvarlarla karşı karşıya kalacaktır. Hele yalnızca, yardım ummuyorsa kimseden... Yüzükler, en azından çift katlı pastalar, buketler, taksitler, bahışlar, fotoğrafçılar, sepette süslü şekerler, armağanlar, matbaalar, kendinin kara, gelinin kıza ak giysileri, yolkesen paraları, v.s. v.s. Gelin tutkuluysa, bir de düğün masrafı vardır unutmayın! Ve bir an olsun bütün bu duvarları, bu gürtüleri aştığını varsayalım damadın. Artık ilk gece-

PUL

beni sevseydiniz korurdunuz bir bütünden kopan parçalarım alınma bir kara damga vurduunuz utancumdan uzaklara kaçardım

gösterdim dört sıra dişlerimi ama hiç birinizi korkutamadım zamkladınız gövdemde her yerimi yapıştıktan başka çare bulamadım

önce sakladınız sonra attınız tükettim kendimi verdim her şeyi elbette kalmasın diye hatırlarım bırakamadım beni sürdüğünüz köseyi

Sedat UMRAN

yi düşünecek gücü kalmamıştır hiç. Haydi! Gelin de evlenin bakalım. Tadın diğer özgürlükler gibi bunu da...

BOĞAÇ HAN

FURUZAN TOPRAK

(Dede Korkut)

— Destan Oyun: 3 Perde, 15 Tablo —
YEDİTEPE YAYINLARI : 210
Ocak 1973 — 7,5 TL.

di, yetmez mi kardeş?" demesi dolandı geldi dudaklarına, komadı. "Herkes gibi biz de geldik işte. Hem senin ne'ne?.. Bizim buraya gelmemiz senden mi sorulur? Şurdakiler, aha ordakiler, şunlar?.. Salt biz mi yav? Tıkalmışız!.. Sana ne?.. Biz de melmeket evlâdiyiz be. Hem İstanbul deye geldik buralara. Yok'tu da geldik, öldürmeye. Uzandık işte, hadi bakalım deye. Kolay mı sanırsın sen? Ha? Kazanalım ki verelim. Bi daa sefere hem iki misli verelim." Bunları da diyemedi. Demedi Al'osman. Bu türden adamlara para verilir miydi hem? "İstanbul orası babam, sakın ki kanmayın." demişti Osso-lar'ın Deli Dursun. "Adamı ilk a-dımdan kandırmaya başlarlar val-dimaha. Hele Anadolu'dan geldiğini laha. Çaktılar mı, yandı ki nasıl!.. Sa-çkın ha, Al'osman, aç gözünü, ku-laklarını da dörtlü, bak ki neymiş İstanbul yeri..."

Bunun için vermek istemedi. Re-fiye bohçasını dizine, kucasına çek-ti. Eri'nin havulunu sıkı ayak-larının arasında. "Soyulduk ki, deme!" Sıkı torbayı - Söylenmez nesil var içinde. Rezilliği artmasın Refiye'nin. Çevrelerine bakamıyor-lardı. Bakabilirlerdi?.. Elin el memleketinde? El yeri değil ama, bunca şey yapıldan geri onlara nere ola ki? Bakamıyorlardı. "İm-ranlı mı ki? Zara mı, hatta hatta Sivas mı ki?.."

Hemen yanlarında kılığı kıyafeti yerinde, kent kişileri davranışlı bir adam oturmaktaydı. Olanları izledi mi ne, neler de düşündü kimbilir, neler duydu? Hangi bilincin körükleyip devindirdiği yü-reğiyle, biraz içtenlikle baktı on-lara. Ayağa kalktı. Elinde bir lira vardı. Sesi çıktı bunun:

Biletçi Bey, dedi, "Alın sunu lütfen." Demin aynı adamın eline tutuşturduğu o sarı kâğıdın, yani lüks mevki fark biletinin parasını verdi ona. Sonra Al'osmanla Re-fiye'ye döndü birden. Eğildi, hafif bir sesle: "Şey" dedi, "Yok'sa e-ğer, yanlış anlamayın... Şey yan!.. Ne kıymeti var, rahatınıza bakın. Kalkmayın burdan, ben verebilir miyim?.."

Dili tutuldu Al'osman'ın. Gözü, kaş tutuldu. Dizi, eli ayağı da kaş üstelik. Devinemiyordu. Bir şey de diyemiyordu. Refiye, aynı-sının aynı. Ağzılar öyle mi açık ama, görülmemişinden hem! "Sa-hiden de biletçiymiş hee!.. Dilen-ci değilmiş demek. Tuuu!"

Hemen cüzdanına davrandı Al'osman. Kel İdris de böyle yap-mıştı. Evde, sahanlığın bir köşe-sinde borç verirken ona. İstanbul'da kazanacak ve yollayacaktı Kel İdris'in bin lirasını. Türkân So-ray'lı naylon cüzdanını açtı.

Olmaz beyim, biz veririz pa-ramızı. Hele dur bakalım, sen söyle dur hele..

Dedi ve bir on liralık çıkarıp u-zattı 'Kâğıt bilet' satıcısı adama. "Vah ki başımızaa! Nettek biz?.."

— Al kardeş, al da biraz soluk

yenileyelim. Biz şey sandıktı da.."

İçinden tamamladı sözünü. "Di-lenci feian sandıktı yanı... Ama an-layamadım getti, neden iki yerde bilet satılır burada? Hem dışarda, hem içerde? Aldatmaksa, ben gel-mem buna. Daha yeniyiz burda, ayıp olmasın deye sustuk. Yardım-sa eğer, söyleyin açık açık. Bilelim. Gene veririz cibet. Şimdi yok'sa da. Nasıl olsa kazanacağız. Geldik ya... bundan geri daha çok veririz. 'Neyin var ki ne vereceksin' deme ha.. Yemem belki, içmem de, al-sımız satı. Ha, kardeş? Hem sana ne? Ben bilirim neydeceğimi. Sen açık söyle sadece. İnandır beni. Neden iki yerde? Bir 'demir', bir 'kâğıt'? Veriyorum işte. Al, al. İçim rahat değil ama, veriyorum gene. Rezillikten baktımın da. - Bi de konuk deye gelmiş taa nereler-den. - demesinler de. Al." Saniye içinde söyledi bunları içinden, bi-letçiye.

Yan masadaki kalkıp gitmişti. Kızaran yüzünün yangınına söndü-rüyordur belki dışarda. Küpeste-den denize bakıp kendini seyret-meye koyulmuştur 'herhal!'

Biletçi, elçabukluğuyla on li-ranın üstünü masaya koyuverdi, sert. Başını kaldırıp kaşını çat-a-rak, taa yukarılardan... Masada yankılanan, paranın sesi değildi salt. Biletçinin, çok yükseklerden inen 'koca kentli' huncunun kırıcı-lığı, eziciliği de karışmıştı bu sese. Al'osman'ın, Refiye'nin yü-reğine, beynine kurşun hoyratlığıyla vuran bu sese.

Sonra gitti o.

"Oh şükür, bu da geçti.. Geçti ya, daha neler olacak kimbilir?.. Gelmezsin bir, gelirsün bin... Sonu hayrola.."

Dudakları kırırdadı sessiz, Re-fiye'nin. Sonra başını sallayıp bos-luğa üfledi. Soluk boşalttı.

Bu kez ikisi de, içinde bulunduk-ları 'löküs' salonu, onun öteki yolcularını gizliden gözlemeye yel-tendiler.

"Vış, bacaklara bak!.. Vuuu, Allah batırası!"

"Uyh!.. Ne belâ!.. İstanbul kah-pesti!.. Tumanı görünecek nerdey-se."

"İstanbul cennet mi, cehennem mi laaa?.. Vay reziller!"

Urbalar, pantollar, mantolar, kürkler, saçlar, gözler, gözlükler..

Refiye dudaklarını gene kırırdadı. Yine üfledi. Al'osman'a dön-dü, yineledi bunu. Sonra gözleri-dü, yineledi bunu. Sonra gözleri-dü, Tirabzon işi yeni lastik ayak-kabularına yöneltti. Al, yeşil işle-meli beyaz yün çoraplarını örten çiçekli, gülü fıstığını ilk kez görmeye çabaladı. Giydi giyeli, ilk kez bu denli ilgiyle... Kırmızı hir-kezini, bu fıstık üzerine kaydırı-rak düzeltti. Yazmasını sikladı. Yandan biraz taşmış kara saçları-nı tepti içeri.

damlıya
damlıya
göl oldu

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikballinizin emniyetidir

Güney : 5

Gazetesini okuyan 'akordiyon' en-selinin biri, gözlüğünün üstünden alayla güldü bunlara. Birkaç du-dak bu iki 'yaban' için bakışları-nı yormak zahmetine katıldılar biraz. Gene bu dudaklar, onlara az bir değer biçercesine büküldü. Alışverişin böylesi!..

Al'osman eğildi:

— Koltuklar muşambalı, yaylı. Masaları da var bu yerin. Bak, öte yanda yok. "Löküs" mevki he mi? Şu eşigi astın mı? Herkes girem-yor demek buraya. Duvarının rengi bilem değişik. Daha parlak. En çok çay falan burada içiliyor. Cıgaralar da uçlu uçlu bak."

— Filtirli mi ney diyorlar.. İşte ondan.

— Filtireli kız!.. Gâvurun cıgara-sı da çıkıyor çantalardan baksan ya. Yazısı felân okunmuyor. Sen onu bırak da, emmim oğlu Derviş'i bulalım en ilk evvel. Önceden bu halları öğreneyim. Kandırmamayı bilelim. Nasıl düştük ki buraya

biz? Ben biliyordum ya, 'demir bi-letli' yerde dağıldı aklım bağın-dan. Hâlâ toplayamadım. Bi ci-gara da ben yakayım şimdî. Birer de çay, ha ne dersin? İçelim ki, löküs, möküs tıktığımız bu yerde, her bi şeyi tadalım. Garson kar-daş, hele iki çay getir... Kırtlama-lık değil mi sekere?.. Olsun, na-pahım? Böyle de olur. Al Refiye. Önce bohçası koy şuraya. Masaya, haa!.. Söyle işte. Hele yaslan hele. Rahatına bak.

Al'osman kendinden çok emin, naptığını çok iyi bilen biri gibi, yerine göre sesli, yerine göre de hafiften, yalnız Refiye'nin duyabi-leceği tonda konuşuyordu. Bu 'löküs' yerin 'löküs' çayını rahatlıkla yuduyladılar. Her ikisinin de bo-ğazlarından kayıp geçen çayın sı-caklığı, taa gişedenberi olagelen sıkıntılarını unutturdu bile. Yaşam'a bağlanışın, zorluklara direnişin ve soylu bir cenge başlamasını olu-sturduğu bir sıcaklıkta bu.

Al'osman, yeni tüttürmeye ko-yulduğu 'Köyü' cıgarasının yağız dumanlarını filtrellerin eğilip bü-külen sinsilliğine karşı, kendince, kapalı bir hırsıla üfördü.

YEDİTEPE DERGISİNE
ABONE OLUNUZ . ABONE BULUNUZ
P. K. 77 — İstanbul

HALIKARNASTA AYIŞIĞI

10. sayfadan

gör ki o yüce mutluluklara ömrü boyu yetişemiyen insanlar da vardır. Onlardan biri, beğçi kılığına girmiş olarak düdüğünü öttürür arkalarında. Ürküntüyle döner kız.

- N'apıyorsunuz orda?
- Oturuyoruz.
- Niye burda oturu'nu?
- Deniz en güzel burdan görünüyor da ondan.

Yumuşak ama kesin cevaplar karşısında beğçi yanlış kapı çalmış gibi susakor. Delikanlı başını kaldırıp paketini uzatır:

- Al bir sigara yak Salih.
- N'e Muharrem abi sen miydin? Ben de dedim kim bunlar, oturup dururlar orda diye.

Sigarayı alır yakar:

— Yahu Muharrem abi, bu yandan aşağıya birileri geçiydi, döndüler mi onlar gördünüz mü?

"Yoo, görmedik.. Ya da gördük. Az önce döndüler gittiler, ya da gitmediler, ordalar; onlar da denizi ve ayışığını seyrediyorlar, böylesi güzel bir gecede n'apılır?"

Bekçi bakkın, sigarayı yakıp kalyalara oturur.

— Her akşam bu, her akşam bu. Derdin yoksa dolaş milletin peşinde. Sigarasından üstüste soluklar alır, sonra döner gıptaıyla bakar Muharrem'e. Ne adamdır o.. ne adamdır o.. onun gibi olmak? Kimse Muharrem gibi olamaz ya, hani se birazcık.. üçerbeser sevgililer, bir sürü arkadaş. İstanbullulardan, Ankaralılarından, gâvurundan müs-lümanından.. hep sevgi, hep ilgi. Güler Muharrem. Olağandır bu, hiç bir gizi yoktur, severler iste. Ufak tefek çelimsiz beğçi, belli ki yaşca da küçük ve konuşmalarına göre, arkadaşlık kurmada oldukça başarılıdır.

— Yahu Muharrem Abi, biz seni bu kız artık 'tamam' dedikti ya..

Bekçi dizlerine vurur, gülerler. Sonra neden, nasıl 'tamam' olduğunu konuşmaya koyulurlar. Muharrem'in uçarlıkları bir ortaya dökülüp bitince beğçi yekinin:

— Biz de neler konuştuk durduk Abi'nin yanında?

— O benim arkadaşım, tutar elini öper kızın.

— Konuşabilirsiniz.. der kız, sevginin de üstünde bizim bağımız.

Adam büsbütün şaşırılmış, düdüğünü cebine atıp kıyıya doğru iner.

Kızla delikanlı tam onu unutup yeniden mırıl mırıl konuşmalara dalarken sağ yanda, uzaklarda bir baykuş öter. Kulak kesilmiş dinlerken, soldan, hemen yanlarındaki kayalıklardan, başka biri tiz, çığlık

gibi bir ötüşle cevaplandırır onu. Irkılıp kalırlar. "Gidelim" der kız, duymazdan gelir Muharrem, yeni öyküler bulur anlatmaya. Derken bir çift kayaları tırmanıp çıkar, ayışığında bile seçilen bir suçlulukla geçip giderler. Bekçi gelir arkalarından; bazı kötü sözcükleri sıralıyarak az önce oturduğu yere çöker. Kükürlerin arasında bir sigara yakar, görevini yapmanın rahatlığıyla üfler karşıya, denizin üzerindeki aya doğru. Sevişirken yakalamıştır onları ve "Ne yapıyorsunuz burda?" demıştır, "Gidin pansiyonunuzda edin ne halt edeceksiniz; buraların güvenliği benden sorulur." Dimi ya yani, adam gibi otursalar ya.

Geveze Bekçinin söylenmesi bir türlü bitmez. Ne ayışığı kalır ortalıkta, ne deniz, ne de yeni çıkan şarkılar.. Bekçi herşey olur artık, anlatır da anlatır. Ansızın bir genç gelir durur yanlarında:

- Demin burada bir beğçi vardı kardeşim, gördünüz mü onu?
- Şapkasını çıkararak Bekçiyi tanıır:
- Sız miydiniz deminki beğçi?
- N'olucak, n'apıcaksın?
- Sız misiniz onu soruyorum?
- Sen neden soruyorsun, n'apıcaksın, onu söyle.

— Söyliyeceğin neyse söyle şimdi, onu demiyeli geldim.

— Sen görev başındaki adama hakaret mi ediyorsun, de bakalım n'apıcaksın beğçiyi?

— Hakaret makaret ettiğim yok, söyliyeceğin neyse şimdi söyle diyorum. Az önce de bir kenara çağırıp konuşabilirdin, ya da daha nazik bir dil kullanabilirdin. Kız arkadaşımın yanında "öyle oturmayın böyle oturun" diye tartaklayan doğru mu?

— Sana buraların güvenliği benden sorulur dedim mi demedim mi? Orda başınıza bir hal gelse, kızı çekip alsalar yanından ben ne cevap vericem?

Muharrem söze karşır, iki yanı da yatırtırmaya uğraşır. Çocuk söylenenlere kulak verip susar, beğçiyse susmasından yürekleşip büsbütün parlar. Kız yalvarır:

— N'olur kapatın artık bu konuyu.. olmuş birşey yok ortada. N'olur yeter artık. Hadi kardeşim gidin siz, kapandı bu konu, bitti.

— Hayır! Bitmedi. Benimle karakola gelecek. Dimi ki bana hakaret etti görev başında, karakola gelip hesabını verecek!

— Hakaret makaret etmedi o size, yürüyün kardeşim gidin burdan.. hadi..

— Gidemez bi'yere, karakolda hesap verecek.

— Peki gidelim.

Yola düzülürler, on onbeş adım uzaklaşırlar. Bekçi arkada yalvarırduran Muharremle Kıza 'dayı'lığını iyice göstermek ister. Silahını çıkarır, kısa bir süre çocuğa tutarak ilerler, sonra havaya iki el ateş eder. Baykuş ötmeleri solda sızır kalır silah sesinin yanında, en yakından gelen baykuşun ötüşü bile. O doğandır, bu insanların. Onda ürkütücülük varsa bunda ürkütücülükten başka.. daha başka şeyler.. kişilerin 'ben'likleri, 'bençillikleri, kaba güçlerinin yanlış kullanışı, kısaca çirkinlik ve tiksincilik.. kötülük. En çok da kötülük. Ayışığına, dağlara, derelere (az ötede, Askeriyenin ardında, Bardakçı Koyu'ndaki Salmakis Pınarına) hiç.. hiç yakışmayan kötülük. Onların hepsini.. taş, toprak, suyu, ısıyı utandıran silah sesine koşarak gelir askerler ve bekçiler. Kız dövünür "neler geldi başımıza", Muharremi çekeler, "gidelim burdan, gidelim.. biz gidelim, hadi durmuyalım, hadi gel."

— Yoo!.. Hiç bi'yere gidemezsiniz, tanksınız, bu adam bana karşı geldi, hakaret etti!

— Hakaret mi etti? Biz duymadık. Çocuk kuzu kuzu susuyor iki saatir, sen bağırıp çağırıyorsun bok yere.

Toplananlar şaşkın şaşkın bakar, dinlerler. Ne var ki Bekçi iyice coşmuştur; ön plana geçivermenin, sözünü yürütenin kıvancı içinde dayatır:

— Sen bana hakaret ettin, karakolda hesabını vereceksin.

Çocuk başına sopayla vurulmuş gibi sersemlemiş, tepkisizdir artık. Çevreden yeni yeni meraklılar sökün edip toplanırken Muharrem kız uzaklaşıyor, bir sürü konuşurlar beğçi ve askerlerle, sonra kendisi de ayrılır gelir. Öbür delikanlı ve beğçi elleri kelepçeli aralarında meraklılarla yürür giderler liman'a doğru.

Ayışığı zırlı zırlı titrenen bir geceyi aydınlatır artık Utancı ve nefreti. Liman susmuştur, oturup kahve söylerler. "Happy Flower" da suskundur, çaresizdir. Tavla getirtirler. Kafalarında hep aynı düşünce, ama sanki düşünüyormuş gibi zar atıp oynarlar. Biri ötekini yenemez.

— Muharrem.. gidip bakar mısın ne durumda çocuk?

Ağır ağır kalkar Muharrem, kahvenin karşısındaki karakola

doğru yürür. Kız gözleriyle izler, sonra dalar.

Süphesiz kendine göre bir dünyası vardır onun da ve şimdi şu an olağanüstüdür. İnanası gelmez, gözlerini yumar, açtığında orda, "Koca Kent"de olabilsen, usandırdığı tekdüzelğin bildik havası.. dost çevresi.. yazık ki "Koca Kent" çok uzaklarda. Ve Muharrem karakolun bahçesinde oturduğu kanapeden el edip çağırılmaktadır. Korkarak ilerler, Arkadaşa bir otururları var, havadan sudan konuşur gibiler; yaklaşıp.

— Gel biraz gel, dolan da gel hele.

Kapı öteki yanda, bile bile burdan geldi, girmemek, Muharrem'i de alıp gitmek için. Döner, ölçülü bir ciddiyetle girer içeri. Polis, polistir ya yine de Bodrumludur; yani gülec ve sıcak. Bir de kızın ağzından dinler olayı "öyledir" der, "...bu biraz öyledir"; bekçinin çiftlere alerjisi olduğu anlamına. Muharrem de bir keresinde bir evi gözetlerken yakalamıştır onu. Ruhsal yünden hasta ya da sakat biri yani. Bir elinde düdüğü, bir elinde tabanca.. güzelim Bodrum'da boy boy doluşan, beğçi kılıklı bir "ruh hastası". Olabilir, oluyor. Önemli çevreye zarar verilmemesi. "Bir zarar olamaz" der polis, "...aralarında tartışma geçtiği için çocuk usulce bekletilecek. Hem canım o neden kapalı yerde oturuyor?"

Delikanlı kısacık sürede değişmiştir; uzun incecek görünüşü eğilmiştir şimdi, düşünceli, ağır gelir yanına oturur kızın. Parmaklarını bacaklarının boşluğunda kenetleyip gözlerini yere diker, kalır. Muharrem şakalaşmaya başlar, kabalık olmasın diye gülümser, susar. Olup bitenleri anlatmamıştır, beğçi düdüğü, tabancalar, kelepçeler, sorguya çekilmeleri, sonunda da tutuklanmak. Arada başını kaldırır, yabansı gözlerle bakınır. Bütün bunlar neden peki? Sevdiğine sarıldığı için. Saçma. Çok saçma. İştilmemiş bir saçmalık!.. Herkes sevdiğine sarılıyor. Yeniden iğfer başını.

Bekçi gelir polisin karşısına, yitilmişliği sönüp gitmiş, hazırol durur: Komiser tankları yarın sabah dinleyecektir, kullanılan kurşunlar için bir tutanak yazılacaktır. "Peki git yaz tutanağı", "Ne diyeyim?", "Niye kullandınsa kurşunları onu, yaz!" Açık pencereden Muharremle polis Bodrumlulara özgü tatlı, uyumlu konuşmalarına dönerler; çocuksa bir kötü düşünür gibi ama yürek çarpıntısı yatışmış, bu hiç unutamıyacağı gecenin boyutlarını kavramaya çabalar.

Başkent

Her çarşamba sanat sayfası veriyor.
(Büzgürlü Sokak. Ulus/ANKARA)

güney güney güney güney güney güney

GÜNEY'İ SEVİYORSANIZ ABONE OLUNUZ, ABONE BULUNUZ